



CONCEPT

Visie Waterrecreatie

Gemeente Heerenveen

Versie definitief

Datum: 14-10-2021

Inhoud

Inleiding	2	Genomen stimuleringsmaatregelen	30
1. Context en ambitie	4	Regionaal Projectplan <i>Ervaren</i> en Turf	31
Opbouw visie Waterrecreatie	6	Vraagstukken waterrecreatie.....	31
2. Verbindingen en proces Waterrecreatie.....	7	Bijlage 4: Doelgroepenspecificatie.....	34
Proces visie waterrecreatie in samenhang gemeentelijke ontwikkelingen	9	Bijlage 5: Waterrecreatie in en rond Heerenveen	36
3. Trends en ontwikkelingen	10	Havenlocaties en ligplaatsen.....	38
4. Doelgroepen voor Heerenveen	13	Overzicht gemeentelijke havens, ligplaatsen en voorzieningen.....	38
5. Waar staan we: kwaliteiten en kansen.....	14	Water beleven en ervaren vanaf de kant	39
6. Ambitie, strategische keuzes en uitdagingen.....	16	(Water)recreatieve bedrijvigheid en samenwerking	40
1. Vinden en verleiden	17		
2. Verrassen en begeleiden	17		
3. Verbinden en versterken.....	17		
7. Van WAPP-lijst naar inspanningen	19		
Visie Waterrecreatie: een dynamisch document.....	19		
Bijlagen	21		
Bijlage 1 Poster: ambitie, strategie & uitdagingen..	22		
Bijlage 2 WAPP-lijst	23		
Bijlage 3: Vraagstukken waterrecreatie en beleidsmatig context	30		
Beleidsmatige context.....	30		
Thema's Vrijetijdseconomie en Bouwsteen Waterrecreatie	30		
Punten uit notitie Vrijetijdseconomie 2015-2018.....	30		



Inleiding

Recreatie en toerisme neemt een steeds stevigere plek in als economisch stuwende kracht. Rekening houdend met indirecte werkgelegenheid, in 2019 tegen de 10% van de werkgelegenheid in de gemeente Heerenveen (bron Provincie Fryslân, pre-corona). Recreatie en toerisme is niet alleen een economisch stuwende kracht, maar draagt bij aan een sterk voorzieningenniveau in kernen en aan leefbaarheid in algemene zin. Recreatie en toerisme vormen kortom meerwaarde voor brede welvaart.

Waterrecreatie is een belangrijk onderdeel van het toeristisch recreatieve profiel en aanbod. Niet alleen van de Provincie Friesland, ook van de gemeente Heerenveen. Water loopt als een blauwe loper door het landschap en door de ontstaansgeschiedenis en de toekomst van de gemeente. De provincie zet met de Visie Waterrecreatie (2019), de Position Paper en de Toerisme Alliantie Fryslân (TAF) in op Waterrecreatie.

Dit biedt een kapstok en kansen voor de verdere ontwikkeling van Waterrecreatie in de gemeente Heerenveen. Toerisme en recreatie, waaronder Waterrecreatie is een samengesteld product. Dit betekent dat bij een doorontwikkeling van het toeristisch recreatieve product en dus ook waterrecreatie een integrale benadering nodig is.

Met Waterrecreatie bedoelen we alle vrijetijdsactiviteiten aan, langs en op het 'openlucht'-water. Voor fietsers en wandelaars is het bewegen langs het water met het "varend decor" een verrijking, net als het kunnen verpozen aan het water op een terrasje of picknickplek. Ook zwemplekken, strandjes en visstekken vallen hieronder. Net als sloepvaren, zeilen, surfen, suppen, schaatsen, kanoën, zwemmen, foilen en roeien. De water recreatieve keten bestaat ook uit de voorzieningen en bedrijven die het verblijf aan of op het water ondersteunen.

Waterrecreatie is niet alleen van belang voor het welbevinden van mensen bij vrijetijdsactiviteiten op, aan of langs het water. De aanwezigheid van water speelt - met name in stedelijk gebied - ook een rol tegen hittestress, bij droogte en opvang van een regenwateroverschot.

Het opstellen van deze visie is al een aantal jaar geleden gestart. Diverse externe stakeholders (met eigen ideeën, wensen en initiatieven) zijn hierbij meermaals betrokken. Ofwel tijdens door de gemeente georganiseerde bijeenkomsten ofwel in individuele gesprekken.

Ook de dialoogrondes in het kader van de Omgevingsvisie bieden input, evenals de processen van de centrumvisies in Jubbega en Akkrum. De Wensen, Ambitie, Plannen en Projecten-lijst (WAPP-lijst) is geactualiseerd en verder geprioriteerd naar aanleiding van bijeenkomsten, overleg en opmerkingen en recente ontwikkelingen.

De visie Waterrecreatie biedt op visie en beleidsniveau een stip op de horizon, een kompas om afwegingen te maken over het al dan niet opstarten van (gemeentelijke) projecten, het stimuleren van projecten van derden en het maken van slimme combinaties bij de uitvoering van lopende of geplande projecten. De visie bevat de gemeentelijke ambitie ter versterking van de waterrecreatie.

De visie kan worden vastgesteld, zonder dat er op dit moment voor alle onderdelen financiële middelen beschikbaar zijn. Door prioritering en fasering kunnen onderdelen in volgende jaren tot uitvoering komen, kunnen initiatieven van derden worden beoordeeld en kansen (zie ontwikkelingen Provincie, projecten TAF, spreidingsstrategie op landelijk niveau) worden benut. Hiertoe kunnen de inspanningen in actieprogramma's worden opgesteld. Voor 2022, 2023 en 2024 zijn keuzes gemaakt in prioriteiten en zijn de inspanningen.

1. Context en ambitie

Het landschap van de gemeente Heerenveen is divers. Het strekt zich uit van het bosrijke gebied van de zuidelijke Friese wouden tot de rand van het waterrijke Friese meren gebied. Water is alom aanwezig in de vorm van slootjes, vennetjes, (historische) vaarten en rivieren. De aansluiting op het merengebied is een aanvulling op de landschapstypen en biedt kansen.

Het palet

Friesland kenmerkt zich door een verscheidenheid aan aanlegmogelijkheden. Van commerciële jachthavens met veel voorzieningen tot knusse gemeentelijke havens en ligoevers en Marrekriteplaatsen met minder voorzieningen. Van varen op het weidse Wad en de Friese Meren tot het beschut varen op de historische Turfroute.

Van snelle verbindingen om van A naar B te komen tot zwerven door het landschap en varen door de Wouden. Dit palet maakt Friesland voor de (inter)nationale watersporter zo aantrekkelijk. De gemeente Heerenveen bevindt zich midden in dit palet, als poort tussen het Andere Friesland (voorheen: de Friese Wouden) en de Friese Meren.

Door de gemeentelijke herindeling en de toevoeging van nieuwe dorpen¹, grondgebied en vaargebied heeft Heerenveen een versterkt watergericht profiel verkregen. Zowel de Staande Mastroute als de Turfroute, met de rivieren de Boarn en De Tjonger lopen als blauw lint door de gemeente. Waterrijk Akkrum/Nes is een belangrijk knooppunt van beide vaarroutes.

¹ Haskerdijken/Nieuwebrug, Akkrum/Nes en Aldeboarn

² https://waterrecreatienederland.nl/2018/12/canal-river-trust-presenteert-eerste-resultaten-onderzoek-waterways-and-wellbeing/?utm_source=Waterrecreatie+Nederland&utm_campaign=ac6be5174d-

De Friese Meren en Het Andere Friesland verschillen qua identiteit en kennen een eigen aard en dynamiek. De gemeente Heerenveen wil de onderlinge relatie tussen die gebieden versterken en de kansen en mogelijkheden van het verbinden van water- en landrecreatie benutten en versterken.

Notitie Vrijtijdseconomie 2015-2018

De gemeenteraad heeft bij de gemeentelijke herindeling gevraagd de kansen voor vrijetijdsbesteding in beeld te brengen, met name op het gebied van waterrecreatie. Dit is gedaan in de notitie “Vrijtijdseconomie in gemeente Heerenveen 2015 – 2018”. Hierin is een ambitie op het gebied van waterrecreatie opgenomen, op economisch vlak (lokale economie en werkgelegenheid) en leefbaarheid (voorzieningenniveau). Deze ambitie is als bijlage 3 van de Visie Waterrecreatie opgenomen.

Geluk

Uit onderzoek blijkt dat een verblijf van meer dan een uur aan of nabij water sterk verbonden is met een toename in het gevoel van geluk. Naarmate een persoon langer en vaker in de buurt van het water verkeert, des te vrolijker en meer tevreden hij of zij zich gaat voelen².

[Nieuwsbrief Waterrecreatie september-2018 COPY 01&utm_medium=email&utm_term=0_b46cc48ac2-ac6be5174d-126318217](#)

Opdracht, doel en ambitie

Deze visie heeft tot doel een afwegingskader te bieden, de kansen te benutten en de stip op de horizon te duiden. Zodat er verder gebouwd kan worden aan brede welvaart, toekomstbestendige werkgelegenheid, de lokale economie en een prettige woon- en leefomgeving.

Afwegingskader

Tot nu toe is bij vraagstukken op het gebied van waterrecreatie veelal gehandeld vanuit een lokale vraag of acute behoefte of noodzaak. Niet vanuit een visie met een stip op de horizon om de potentie van waterrecreatie (zowel te land als te water) te benutten. Daardoor zijn in de loop van de tijd situaties “ontstaan”. Situaties die op strategisch niveau heroverwogen dienen te worden, vanuit het toekomstperspectief van watersport en waterrecreatie. Deze visie dient als afwegingskader voor toekomstige situaties.

Ontwikkelperspectief benutten

Daarnaast is het doel het ontwikkelperspectief en de kansen die waterrecreatie de gemeente Heerenveen biedt beter te benutten. Daarom heeft de gemeente samen met verschillende betrokkenen aan deze visie Waterrecreatie gewerkt. Deze visie dient als basis om strategische keuzes te maken en ook op beleidsmatig en uitvoeringsniveau gefundeerde keuzes te maken. De visie is een richtinggevend en dynamisch document en is benoemd in het Economisch Beleid (vastgesteld in 2019).

Ambities

In lijn met het Hoofdlijnenakkoord 2018-2022³, de Regiodeal ZOF, het Perspectief 2030, het advies Waardevol toerisme, het provinciale beleid, gaat Heerenveen met de ontwikkeling van Waterrecreatie voor slimme groei.

³ In de gemeente is een variatie aan recreatiemogelijkheden. Om recreatie en toerisme te versterken blijven we investeren in water- en groene recreatie en verschillende soorten evenementen.

Dit betekent het volgende:

- Voor de gemeente Heerenveen is waterrecreatie herkend en erkend als belangrijk onderdeel in het toeristisch-recreatieve product, een aantrekkelijk woon- en leefklimaat en werkgelegenheid en economische bestendigheid
- Waterrecreatie wordt integraal versterkt en geeft daarmee een impuls en opwaardering voor een goede toeristisch-recreatieve productontwikkeling in de gehele gemeente
- Gemeente Heerenveen wordt een doelbestemming voor passende waterrecreatie, met bijbehorend voorzieningenniveau, positionering en marketing
- Waterrecreatie is onderdeel van politiek-bestuurlijke, beleids- en beheersmatige processen. Bij nieuwe ruimtelijke, klimaat-adaptieve en infrastructurele ontwikkelingen de belangen van waterrecreatie als onderdeel van ontwerp en besluitvorming meenemen.



Gondelvaart, Aldeboarn | WM Fotografen

Opbouw visie Waterrecreatie

Met een helder geformuleerde **ambitie** schetsen we in deze visie eerst een beeld waar Heerenveen staat op het gebied van waterrecreatie aan de hand van een **analyse** van sterktes, zwakten, kansen en bedreigingen en trends en ontwikkelingen.

De uitgebreide **inventarisaties** hiervan zijn voor de leesbaarheid opgenomen in de bijlagen, zoals de beleidsmatige context, doelgroepen in de waterrecreatie en een beknopte kenschets van de huidige waterrecreatieve sector in de gemeente.

In hoofdstuk 2 is benoemd wat de **verbindingen** en **proces** stappen zijn op het gebied van Waterrecreatie. Hoofdstuk 3 gaat in op **trends** en **ontwikkelingen**. **Doelgroepen** voor Heerenveen komen aan bod in hoofdstuk 4.

De vraag **waar staan we nu** wordt beantwoord in hoofdstuk 5. De inventarisatie en analyse leidt in hoofdstuk 6 tot **keuzes en uitdagingen** waar Heerenveen op in moet zetten om waterrecreatie in de gemeente verder te ontwikkelen. Dit is antwoord op de vraag **wat gaan we doen** en omvat de ambitie op het gebied van waterrecreatie in de gemeente Heerenveen.

Deze strategische keuzes en uitdagingen zijn uitgewerkt in **speerpunten en concrete acties** die nodig zijn om te komen tot een vitale waterrecreatie in Heerenveen opgenomen in hoofdstuk 7.

De complete lijst met **wensen, ambities, plannen en projecten** - de WAPP-lijst - is opgenomen als bijlage 2.

Poster Waterrecreatie en Inspanningen 2022-2024

De ambitie, strategie en uitdagingen en de inspanningen 2022-2024 zijn weergegeven in een poster. Deze poster is als onderdeel van de visie opgenomen als bijlage 1.

De inspanningen zijn de processen dan wel projecten waar de komende jaren uitvoering aan wordt gegeven.



Passantenhaven, Akkrum | foto met dank aan gast van de haven

2. Verbindingen en proces Waterrecreatie

Voor een uitgebreide weergave van de vraagstukken en de beleidsmatige context wordt u verwezen naar bijlage 2. Hieronder volgen een aantal hoofdlijnen.

Positie waterrecreatie in nationaal beleid

Er is geen nationaal beleid (meer) voor watersport. Door Europese wetgeving (Natura 2000, Kaderrichtlijn Water en PAS) is waterrecreatie ondergeschikt geworden aan natuur en wordt als een bron van verstoring en zelfs vervuiling gezien.

Ten aanzien van recreatief bevaarbaar vaarwater zijn wel bestuurlijke afspraken en ambities opgesteld⁴. Deze zijn vastgelegd in het BRTN, de basisvisie Recreatietoervaart Nederland 2015-2020. Dit betreft behoud, beheer en verdere ontwikkeling van een aantrekkelijk, samenhangend en bevaarbaar landelijk basistoervaartnet.

Waterrecreatie is breder dan het basistoervaartnet. Het is een belangrijke economische drager en draagt bij aan leefbaarheid en welzijn. Daarnaast zorgt waterrecreatie voor levendigheid voor landrecreanten: het varend decor. Water trekt en waterrecreatie biedt kans in eigen land vakantie te vieren. Het is daarmee een duurzamer alternatief voor vliegvakanties. De bijzondere seizoenen van 2020 en 2021 zijn hier goede voorbeelden van.

Duurzaam en circulair zijn uitgangspunten

De toeristisch-recreatieve sector groeide de afgelopen jaren sterk en heeft een forse voetafdruk. De veranderende positie van de sector, als steeds

grotere afnemer van circulaire producten en als inspiratie- en informatiebron voor consumenten, is uniek.

Voor de propositie van Friesland en ook van Heerenveen geldt dat de sector sterk zichtbaar en imagobepalend is. Met het duurzaamheidsprogramma “*één voor één groener*”, met onder andere de energietransitie in de aanpak Heerenveen Aardgasvrij, de inzet op klimaatadaptatie en de inzet op Circular Valley zet de gemeente belangrijke stappen. Provinciaal is de ambitie dat Friesland de meest circulaire regio is in 2025. De vrijetijdssector én daarmee Waterrecreatie zijn onderdeel van deze programma's en ambities. **Duurzaam** en **circulair** zijn daarom niet als specifieke maatregelen uitgewerkt, maar zijn **leidend** voor keuzes en projecten in de hele visie, ambitie en de uitvoering van maatregelen.

Provinciale visie Waterrecreatie

In 2019 is de provinciale visie Waterrecreatie vastgesteld. Hierbij zijn ondernemers en gemeenten betrokken. Dit heeft gelegenheid geboden om af te stemmen en te verbinden. De visie van de provincie is: *'Fryslân is een gastvrije provincie voor alle waterrecreanten. We maken ons 'Blauwe goud' bevaarbaar, zichtbaar en beleefbaar voor Friezen en toeristen die op, aan of in het water vrije tijd doorbrengen of een sport beoefent.*

De Provinciale speerpunten zijn:

1. Gastvrij onthaal (nieuwe) waterrecreanten
2. Koesteren van kwaliteiten (bouwen en borgen van goede basis)
3. Versterken integrale samenwerking

Verder zijn er een aantal aandachtspunten geformuleerd, die zeker ook voor deze visie Waterrecreatie van toepassing zijn:

⁴ In opdracht van provincies en het ministerie van I&M

- Water is belangrijk en nooit af of vanzelfsprekend
- Verbreden waterrecreatie een versterken verbinding water en land en totale toeristische productontwikkeling
- Geef ruimte aan innovatie, actie en vernieuwing en jeugd
- Betere informatievoorziening en meer vermarkten
- Meer aandacht voor veiligheid, duurzaamheid en klimatologische vraagstukken
- Verbreden naar toegevoegde waarde voor economie, leef- en woonomgeving, natuur en cultuur
- Borg beheer en onderhoud en monitor meer
- Zorg voor continuïteit in beleid en samenwerking en samenwerkingsvormen
- Aanjagen, inspireren en centraal aanspreekpunt voor waterrecreatie is nodig
- Richt op coördineren en verbinden, werk vanuit een vraag
- Houd ruimte voor flexibiliteit en inspelen op nieuwe ontwikkelingen



Maandagavondzeilen AWS, Akkrum | foto met dank aan Rixt Smit

Proces visie waterrecreatie in samenhang gemeentelijke ontwikkelingen

De visie Waterrecreatie is tot stand gekomen door bureauonderzoek, expertise inhuur op het gebied van waterrecreatie en een verzameling aan gesprekken en bijeenkomsten met belangenpartijen in de afgelopen jaren.

Participatie visie

Eind januari 2018 is een bijeenkomst Waterrecreatie georganiseerd met partijen gerelateerd aan watersport in de gemeente. De opbrengst van deze avond is verwerkt in deze visie. De concept visie is begin 2019 besproken met dezelfde groep belanghebbenden. De voorgenomen bijeenkomst in het voorjaar van 2020 kon door COVID 19 niet doorgaan. Medio september 2021 is de concept visie voorgelegd aan deze groep belanghebbenden. Opmerkingen zijn zoveel mogelijk verwerkt in de visie en de WAPP lijst.

Ruimte voor ondernemerschap

Het ontwikkelen van waterrecreatie is een interactie van publieke en private samenwerking en investeringen. De gemeente wil graag ruimte bieden aan ondernemerschap en ondernemerschap stimuleren. Zo kan gebouwd worden aan sterke en vitale doorontwikkeling van waterrecreatie, die aansluit bij de veranderende vraag van de hedendaagse waterrecreant.

Voorzieningenniveau op orde

Het samengestelde product waterrecreatie; de jachthavens en ligplaatsen, de natte infrastructuur en voorzieningen, de zwem- en verpoosplekken en kunstwerken en de verbindingen tussen land en water dienen op orde te zijn en het water goed bevaarbaar.

Vanaf 2018 worden daarom de gemeentelijke bruggen in Heerenveen bediend zonder pauzes en bruggelden. In 2020 is in samenwerking met de provincie een pilot in de gemeente Heerenveen geweest om de brugbediening te monitoren (Meinesleatbrêge en Brug te Nes). In 2021 is de pilot enkel bij de provincie voortgezet om kinderziektes er uit te halen.

Het is de bedoeling deze pilot verder in de gemeente Heerenveen uit te rollen in 2022 en 2023.

Inventarisatie voorzieningen Turfroute

In de regio De Friese Wouden (nu Het Andere Friesland) is in 2018 opdracht gegeven voor een inventarisatie van de voorzieningen van gemeentelijke ligplaatsen en havens langs de Turfroute. De inventarisatie bevat een aantal aanbevelingen. Deze zijn zo veel mogelijk verwerkt in de visie Waterrecreatie. Essentie uit deze inventarisatie is het belang en de invulling van goed Gastheerschap.

Algemeen beeld ontwikkeling waterrecreatie

De traditionele watersporter lijkt “op te drogen”. Een nieuwe groep waterrecreanten is opgestaan. Water trekt, altijd. Zeker tijdens COVID 19. Een lange termijneffect is niet te voorspellen, maar er zal zeker een blijvend effect zijn.

De Turfroute heeft de afgelopen 2 jaar een positieve ontwikkeling meegemaakt. Het is nog een redelijk onontdekte en beschutte vaarroute. Toch is er mede door de persreis #HAF20 en de uitzending met Janny van der Molen en Andre van Duin een impuls geweest. De 1.000ste passant in Donkerbroek is in augustus 2021 geturfd evenals de 1.000ste boot in de haven in Akkrum. Ook kleine waterrecreatie – suppen, kanoën en vissen – heeft een boost gehad.



Turfroute | foto met dank aan 'Het Andere Friesland'

3. Trends en ontwikkelingen

De consument en daarmee de waterrecreant, zijn/haar gedrag en behoefte verandert. Voor waterrecreatie in de gemeente Heerenveen zijn in algemene zin een aantal interessante ontwikkelingen gaande:

- COVID 19 heeft een boost aan binnenlands toerisme, bewust en lokaal consumeren en aan waterrecreatie gegeven.;
- Kansrijke doelgroepen voor de gemeente Heerenveen zitten in de lift: campervaarders en motorboten, dagjes- en lokale sloepvaarders, kleine waterrecreatie en hernieuwde interesse van de jeugd en jongeren;
- In algemene zin winnen minder drukke bestemmingen aan populariteit. Heerenveen en Het Andere Friesland bieden een goed alternatief voor de drukte van het Friese merengebied;

Daarnaast spelen de volgende relevante trends en ontwikkelingen:

Brede welvaart: toerisme als middel

Een belangrijke ontwikkeling – die niet specifiek alleen voor waterrecreatie geldt – is de aandacht voor balans in economie en leefomgeving (druk en draagkracht). De recreatiedruk is ongelijk verdeeld over gebieden. Voor gebieden die weinig worden bezocht kan groei van toerisme bijdragen aan de brede welvaart en de kwaliteit van de leefomgeving. Ook kan er spreiding van de recreatiedruk over een groter gebied ontstaan.

Water levert bijdrages aan meerdere doelen

Water levert een bijdrage aan de economie omdat water een belangrijk element is in de ontwikkeling van een toeristisch recreatieve bestemming. Mogelijkheden voor water- en oeverrecreatie stimuleren bedrijvigheid en werkgelegenheid voor watersportactiviteiten. Ontwikkelmogelijkheden aan het water als fietsen, wandelen, verblijven en verpozen. Water zorgt voor dynamiek en maakt het landschap afwisselend en aantrekkelijk.

Water zorgt ook voor een belangrijke bijdrage aan welzijn en leefbaarheid. De aanwezigheid van water – met cultuurhistorie - zorgt voor trots en betrokkenheid van inwoners voor de eigen leefomgeving. Water heeft een positieve invloed op welzijn en gezondheid, zelfs geluk!

Nieuwe waterrecreanten

COVID 19 heeft een impuls gegeven aan een ontwikkeling die al langer gaande was: nieuwe waterrecreanten. Dit zijn meer dan eerst gelegenheidsgebruikers die voor een (dag)deel of één of twee weken met een huurjacht het water op gaan en zij willen deze periode optimaal benutten en beleven. Op basis van verschil in leefstijlen wordt verwacht dat de nieuwe waterrecreant een hoger bestedingspatroon heeft dan de klassieke waterrecreant.

Minder ervaring

De nieuwe waterrecreant is minder bekend en minder ervaren met het bedienen van een boot (manoeuvreren, voorrang en veiligheid, maar ook overlast door golven), vaarregels en het vinden van de (water)weg. Dit vraagt een aanpassing van het aanbod: duidelijke informatie en routes. Ook is de nieuwe vaarrecreant niet bekend met de etiquette op het water en dit kan leiden tot irritatie. Communicatie en voorlichting is daarom belangrijk!

Verandering functie ligplaats naar verblijfplaats

Het aantal vaarbewegingen en de vaartijd neemt af en de verblijfstijd in en om de haven neemt toe. De verblijfskwaliteit van de haven of ligplaats is belangrijk en wordt als uitvalsbasis gebruikt om de omgeving te ontdekken. De waterrecreant verwacht een aangename verblijfsplek, met gezelligheid en goede voorzieningen. De natuurlijke ligplaatsen waar natuurbeleving centraal staan – met als recente vorm de 'Marboei' - blijven hooggewaardeerd.

Vloot in beweging

Het beeld is een afname van het eigen bootbezit en een toename van de verhuurvloot. Een andere vorm van bezit is ook ontstaan; deelboten. Al een aantal jaar is merkbaar dat bij pleziervaartuigen een aantal deelsegmenten wel in de lift zitten: sloepen en tweedehands motorboten. Door Corona is dit versterkt: boten - zowel nieuw als tweedehands - gingen als warme broodjes over de toonbank. Dit zijn beide juist de segmenten die passen bij de gemeente Heerenveen en de Regio.

Duurzaam varen kent een opmars: elektrisch varen is stil en schoon en gemakkelijk bedienbaar. Dit laatste sluit aan bij de groep nieuwe waterrecreanten en diens geringe ervaring.

Ook varende huisjes zijn de laatste jaren een normaal beeld op het water geworden; luxe en comfort gecombineerd met verblijven op het water.

Jongeren omarmen waterrecreatie (opnieuw)

De andere kant van het spectrum kent een sterke toename van boards: naast het Suppen met vele toepassingen als yoga, city- en fullmoon-tochten kent ook het surfen een revival. Zeillessen en zeilkampen zijn weer in opmars. Niet alleen in de COVID 19 periode, ook daarvoor had de jeugd de waterrecreatie (her)ontdekt. Aanbieders spelen hierop in met verschillende concepten en combinaties tussen onderwijs en zeilen.

Cool: Actieve watersportvormen

Actieve watersportvormen zijn aan een opmars bezig. Vooral, maar zeker niet alleen onder jongeren. Uitdagende boardsporten als wake boarden, kitesurfen en flyboarden, maar ook suppen is populair, in vele toepassingsvormen. De toepassing van 'foils' bij zeilboten is een grote innovatie in de zeilsport. De draagvleugel duwt de romp uit het water en hierdoor neemt de snelheid enorm toe. Er zijn ook boards met aandrijving, waarbij de foil met een afstandsbediening zorgt voor een vliegend board.



Jachthaven De Drijfveer en De Koken, Akkrum | De Koken



Koel: Klimaatverandering

Waterrecreatie is niet alleen (opnieuw) “cool” maar ook “koel”. Door de klimaatverandering krijgen we meer te maken met hittestress en de behoefte aan verkoelingsplekken neemt daar mee toe.

Een watergang in bebouwd gebied werkt als koelelement voor de omgeving. Water-speelplekken en vergroening zijn manieren om bebouwd gebied te verkoelen. Ook oeverrecreatie neemt aan belang toe, met een groeiende behoefte aan zwemlocaties en bijvoorbeeld visplekken.

De warmere zomers hier en met name onaangename hittegolven in populaire vakantiegebieden, maken de kans groot dat vakantie in eigen land structureel aan populariteit toeneemt. M.a.w. dat de effecten van COVID 19 – waardoor mensen bewust of noodgedwongen in eigen land vakantie vierden – blijvend zijn.

Toenemend belang van goede infrastructuur en aantrekkelijke water – land verbindingen

De aanwezigheid van water brengt dynamiek en reuring, het verblijven aan en langs het water vormt essentieel onderdeel van een aantrekkelijk toeristisch recreatief product. Waterwegen zijn belangrijke dragers van de totale toeristische infrastructuur. Zo zijn fiets- en wandelpaden vaak naast waterwegen gelegen. Daarbij zoekt de landrecreant graag het water op, aantrekkelijke stop- en verblijfsplaatsen langs het water zijn belangrijk.

Digitaal met een verhaal

Ook in waterrecreatie zijn elektronica en smartphones onmisbaar geworden. Het verblijfscomfort door domotica⁵ en elektronische navigatie maken varen eenvoudiger en laagdrempeliger. Digitale ondersteuning ontsluit cultuur en natuur van een vaargebied, door routes te verrijken met digitale content.

⁵ Domotica: het automatiseren van processen en handelingen in huis

Ook bij sluizen en bruggen wordt steeds meer geregeld met automaten of smartphones. Hier ontstaat ook een leemte: het praatje met de havenmeester die als gastheer van het gebied tips geeft voor een fietstocht of terrasje wordt gemist. Persoonlijk contact blijft een belangrijk onderdeel van een gastvrij onthaal.



Suppen, Heerenveen | foto met dank aan SUP Away Heerenveen

4. Doelgroepen voor Heerenveen

Voor een gemeente of regio is het niet wenselijk om te beperken tot één expliciete doelgroep. De waterrecreant die door een regio vaart, gedraagt zich als een kameleon en recreëert met wisselende motieven. Toeristen en recreanten behoren daardoor tot meerdere doelgroepen, dit wisselt per dag, per verblijf en ook per gebied, afhankelijk van:

- Type boot en beschikbare vaarwater
- Tijdsduur: dag(deel) of meerdaagse tocht
- Motivatie om naar plek of gebied te gaan
- Leefstijl van toerist/recreant (bepalend voor vaargedrag)

Behoort een waterrecreant eenmaal tot een tijdelijke groep dan vloeit daaruit wel een voorkeur voort voor een bepaald type activiteit, in een bepaalde omgeving en met een bepaalde belevings sfeer. Het is daarom van belang binnen een bestemmingsgebied voldoende diversiteit in belevings sferen aan te bieden en te creëren. Alleen dan kan ingespeeld worden op de dynamische vraag en de trends en ontwikkelingen die in hoofdstuk 3 zijn genoemd:

- Haven: van parkeerplaats naar verblijfsplek
- Waterrecreant zoekt gezelligheid en is minder ervaren.
- Sterke interactie water- en landrecreatie
- Nieuwe en actieve waterrecreanten
- Vloot is in beweging
- Gebruik is in, bezit is uit

Keuzes

Dit betekent niet dat overal alles voor iedere doelgroep geschikt hoeft te zijn. Afhankelijk van de omgevingsfactoren, -mogelijkheden en ambities is het van belang om focus aan te brengen en in deelgebieden de ene doelgroep steviger te bedienen /verleiden dan de andere. Het is de uitdaging om als regio een gebalanceerd palet te bieden.

Ook de gemeente Heerenveen biedt een palet met duidelijke accenten. Akkrum is de hot-spot voor watersport; voor actieve en diverse watersporten op groter open water en aantrekkelijk voor actieve en jeugdige watersporters.

In en rond de kern Heerenveen is vooral interessant voor waterbeleving: de beleving van Turf en de Beekdalen. Daarbij wordt de campervaarder bediend zowel aan de randen als in het centrum. Daarnaast wordt het centrum ook aantrekkelijk gemaakt voor dagrecreanten; sloepen en kleine watersport.

Bij alle locaties gaat het er niet alleen om het aantrekkelijk te maken voor recreanten en toeristen; vooral ook de eigen inwoners zijn belangrijke doelgroepen. Zie voor een uitgebreide toelichting de bijlage bij de visie Waterrecreatie met verschillende doelgroepen (bijlage 3).



5. Waar staan we: kwaliteiten en kansen

Aan de hand van bureauonderzoek en diverse gesprekken met betrokkenen in de waterrecreatiesector onderscheiden we verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen voor waterrecreatie in de gemeente Heerenveen.

De gemeente Heerenveen staat niet bekend als watergemeente. Toch is er veel op en aan het water gesitueerd en te beleven. Water kenmerkt de ontstaansgeschiedenis van het gebied en de kernen en dooradert het gebied.

Zowel de Boarn als de Tjonger hebben het landschap mede vormgegeven. De turfwinning heeft gezorgd voor wijken, vaarten en kanalen. Water is de verbindende schakel, de blauwe loper door het landschap van de gemeente en de regio.

Een bijzonder positie neemt Akkrum in het geheel in op het gebied van Waterrecreatie, als poort tussen het Friese Merengebied en 'Het Andere Friesland'. En als schakel in zowel de Staande Mastroute als de Turfroute. Qua schaal van bedrijvigheid, waterrecreanten en vaarbewegingen de waterrecreatiekern binnen de gemeente.

Op de volgende pagina volgt een beknopte weergave van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Een aantal trends en ontwikkelingen zijn hierin opgenomen als kans.



Fietsen langs de Boarn | eigen foto



Waterfront, Heerenveen | eigen foto

Interne analyse

Sterke punten

- **Centrale ligging gemeente:** aan de Turfroute en grens Drenthe, Overijssel. Schakel/poort Het Andere Friesland en Friese Meren/ bos en water.
- **Waterrijk Akkrum-Nes:** sterke watersportkern met voorzieningen (ligplaatsen) en poortfunctie.
- **Waterrijk Akkrum-Nes:** knooppunt van vaarwegen Staande Mastroute en Turfroute
- **Combinatie water met interessant achterland** (cultuur en natuur met turf en beekdalen)
- **Uitgebreid fiets- en wandelknooppunten** nabij vaarwater.
- **Goed bereikbaar** vanuit Westen en Duitsland.
- **Naamsbekendheid** en **sportimago Heerenveen.**
- **Voorzieningen, terrassen en winkelvoorzieningen** aan het water in Heerenveen
- Ontwikkeling uitnodigend **Waterfront bij Breedpad** in Heerenveen

Zwakke punten

- **Weinig belevingswaarde van water naar land** en vice versa in en rond kern Heerenveen en op vaarroute Heerenveen-Akkrum
- **Weinig rondjes te varen.**
- **Weinig verblijfsrecreatie, horeca en voorzieningen aan vaarroutes.**
- Centrum Heerenveen over het water **slecht bereikbaar** en weinig aantrekkelijke passantenplaatsen
- Heerenveen heeft **geen naamsbekendheid als vaarbestemming** en water 'leeft' niet sterk in activiteiten en zichtbaarheid.
- **Aanbod waterrecreatie versnipperd** en niet goed vindbaar.
- **Bepaalde organisatiegraad** (water) recreatieve ondernemers
- Heerenveen is fusiegemeente. Akkrum voelt zich geen Heerenveen en is **lastig als geheel te profileren**; Akkrum is hot-spot water en Heerenveen is sportief en uitdagend.
- Bij **beheer en onderhoud gemeente is recreatieve gebruik vaak ondergeschikt** aan standaard efficiënt beheer en onderhoud.
- **Waterrecreatieve voorzieningen en serviceniveau** zijn kwantitatief en kwalitatief nog niet optimaal genoeg om de potentie te benutten.

Externe analyse

Kansen

- **Toenemende behoefte aan recreatiemogelijkheden dicht bij huis en verblijven op en aan het water.** O.a. sterke toename kleine watersport en openwaterzwemmen.
- **Groei deelsegmenten watersport:** motorboten, sloepen, SUP en *ervaren*
- **Corona heeft R&T en Waterrecreatie positief beïnvloed**, met een groei passend bij de vaarbestemming van de regio Heerenveen.
- Waterrecreant wil **meer dan varen alleen.** (Zoekt gezelligheid, toervaarder is gelijk de camperaar een ontdekkingsreiziger met fietsen aan boord)
- Toenemende interesse in **huren** (pop-up schippers), bootdelen en concepten met schip als verblijfsaccommodatie; varende huisjes en 'varen en fietsen' met riviercruises
- Ontwikkelingen en investeringen in aangrenzende regio's om **Noord-Nederland** verder te ontwikkelen als **interessante vaarbestemming** voor de camper- en sloepenvaarders.
- **Heerenveen** met survival de Knipe en duikverenigingen appelleert aan **avontuurlijke recreant.**
- Akkrum ontwikkeling als **kraamkamer watersport.** O.a. met jeugdzeilen.
- Vaarverbinding Museum Belvédère en Tjonger (nog marginaal) aanwezig.
- Meer **warmere dagen door klimaatverandering** (vroegere start vaarseizoen)
- Koppelkansen van water met o.a. klimaatopgaves, hittestress, ruimtelijke- en natuurontwikkeling

Bedreigingen

- Transitie in watersport en **afnemende markt van traditionele watersporters**
- Ander **vaargedrag brengt een en andere behoefte** mee zoals bijvoorbeeld goede informatie en bewegwijzering en voldoende aantrekkelijk aanlegvoorzieningen en koppeling met landactiviteiten.
- **Concurrentie van sterkere watersportkernen** binnen en buiten Friesland.
- **Knelpunt samengaan beroepsvaart-recreatievaart.**
- **Wet en regelgeving (ACM) bedreiging** verenigings- en gemeentehavens en ligplaatsen.
- **Afnemende financierbaarheid** van toeristisch-recreatieve voorzieningen.

6. Ambitie, strategische keuzes en uitdagingen

Op basis van de inventarisatie (trends en ontwikkelingen, gesprekken, vraagstukken en SWOT) en de gedachtewisseling met de sector zijn de ambities, strategische keuzes en uitdagingen voor het verder ontwikkelen van waterrecreatie in de gemeente Heerenveen bepaald.

Extern		Kans	Bedreiging
		<ul style="list-style-type: none"> - Waterrecreant wil meer dan varen - groei huur en motor/sloep/SUP - investeringen en ontwikkelingen aangrenzende regio's 	<ul style="list-style-type: none"> - afname traditionele watersporters - concurrentie traditionele watersportkernen - knelpunt beroeps/recreatievaart
Intern		Versterken:	Verdedigen:
		<p>Kwaliteiten versterken en sterker uitdragen en onder de aandacht brengen van kansrijke groeisegmenten</p>	<p>bestaande kwaliteiten en doelgroepen koesteren. Vaarwegen / voorzieningen kwalitatief en veilig op orde houden.</p>
Sterkte		Verbeteren:	Veranderen:
<ul style="list-style-type: none"> - Versterkt watergericht profiel (o.a. Akkrum-Nes) - centrale ligging - interessant achterland - naamsbekendheid Heerenveen 		<p>het aanbod verbeteren en verlevendigen en duidelijk zichtbaar en vindbaar maken (vermarkten).</p>	<p>water zichtbaar en beleefbaar maken en beter verbinden van water en land.</p>
Zwakte			
<ul style="list-style-type: none"> - weinig belevingswaarde water-land - aanbod slecht vindbaar en versnipperd - geen aantrekkelijke vaarbestemming 			

Analyse

Uit de uitgevoerde analyse blijkt waar de gemeente Heerenveen zich moet versterken, verdedigen, verbeteren en veranderen. Dit is vertaald naar ambities en de opbrengsten zijn gecategoriseerd naar drie speerpunten. Dit zijn de speerpunten die ook zijn gebruikt in de notitie Vrijtijdseconomie in gemeente Heerenveen.

Ambities

- Voor de gemeente Heerenveen is waterrecreatie herkend en erkend als belangrijk onderdeel in het toeristisch-recreatieve product, een aantrekkelijk woon- en leefklimaat en werkgelegenheid en economische bestendigheid
- Waterrecreatie wordt integraal versterkt en geeft daarmee een impuls en opwaardering voor een goede toeristisch-recreatieve productontwikkeling in de gehele gemeente
- Gemeente Heerenveen wordt een doelbestemming voor passende waterrecreatie, met bijbehorend voorzieningenniveau, positionering en marketing
- Waterrecreatie is onderdeel van politiek-bestuurlijke, beleids- en beheersmatige processen. Bij nieuwe ruimtelijke, klimaat-adaptieve en infrastructurele ontwikkelingen de belangen van de waterrecreatie als onderdeel van de ontwerp en besluitvorming meenemen.

Uitdagingen Waterrecreatie

De speerpunten bepalen de koers voor de komende jaren. Hieronder zijn de uitdagingen bij deze speerpunten beschreven.

1. Vinden en verleiden

- **Versterken imago waterrecreatie van de gemeente vanuit de kernkwaliteiten van de kernen**
De gemeente Heerenveen heeft sterke kernen met eigen identiteiten Akkrum – Waterpoort en water(beleving) en Heerenveen – Sport, dineren, uitgaan en uitdaging. Ook Aldeboarn heeft een eigen waterrecreatieve identiteit richting culturele parel met varend decor. De Turfroute als blauwe verbinder heeft potentie uit te groeien tot “reason to travel”. Het is van belang deze identiteiten te behouden en verder uit te bouwen. Daarbij is de uitdaging de onderlinge wisselwerking te versterken.
- **Meer afstemming en meer focus**
Heerenveen heeft al veel in huis, het is echter slecht zichtbaar en vindbaar. Laat het aanbod zien en zet dit duidelijker en aantrekkelijker in de etalage. Nu is veel versnipperd. Het is van belang om duidelijk voor het voetlicht te brengen wat voor parels Heerenveen al te bieden heeft i.s.m. de regionale en lokale (regio)markering organisaties. Het is daarbij van cruciaal belang meer coördinatie en afstemming om een gezamenlijke goede focus in aan te brengen voor jaarlijkse thema’s of activiteiten.
- **In de promotie en informatie de gast centraal stellen**
De geïnteresseerde gast op de Turfroute laat zich op een andere manier verleiden en informeren dan de actieve watersporter in Akkrum. Zorg voor op de doelgroep afgestemde, aantrekkelijke en duidelijke info wat er te zien en te doen is.

2. Verrassen en begeleiden

- **Benut de potentie snijvlak water en land**
Het snijvlak water en land heeft veel potentie en spreekt diverse waterrecreanten aan. Dit meer uitbouwen en benutten door waterrecreatie op en aan het water ervaren en beleven beter mogelijk te maken. Leg analoge en digitale verbindingen tussen belevingen van water, natuur, cultuur en historie (beschutte vaarroute de Turfroute en themaroutes).
- **Samenwerken voor een kwalitatief aansprekend aanbod**
Deze samenwerking is essentieel. Aansprekende themaroutes, innovatieve concepten, cross-sellconcepten, activiteiten en evenementen. Allianties smeden tussen water- en landrecreatieve voorzieningen zodat de waterrecreant het land en landrecreant het water opgaat. Breng de interessante mogelijkheden en bezienswaardigheden sterker en aantrekkelijk onder de aandacht.
- **Zorg voor een gastvrij onthaal.**
Een warm welkom op en aan het water is belangrijk voor de beleving. Zowel de traditionele watersporter moet zich welkom voelen als de nieuwe waterrecreanten, waaronder jongeren. Dit vraagt een aangepast aanbod van service en voorzieningen en goede communicatie en voorlichting. Net als optimale vindbaarheid en routing op en bij het water: digitale en analoge bewegwijzering, vaarinfo en info over regels, dieptes, aanlegplekken en brugtijden.

3. Verbinden en versterken

- **Het water in de kernen sterker zichtbaar en beleefbaar maken, zodat bewoners en landrecreanten de dynamiek van het water ervaren.**
Hoewel niet direct in het oog springend, beschikt het grondgebied van Heerenveen en de kernen van oudsher over veel water.

De beekdalen van de Boarn en de Tjonger zijn beeldbepalend in het landschap. De historie van de vervening heeft naast de Turfroute nog diverse waterlopen in het landschap achtergelaten. Dit biedt kansen voor Heerenveen om het aanwezige en bestaande water sterker uit te dragen en te benutten. Water is een drager en katalysator voor zowel het toeristisch-recreatieve product als een prettig leef- en woonklimaat. Het (varend) decor maakt dat recreanten en bewoners de omgeving mooier, natuurlijk en afwisselender ervaren.

- **Ontwikkel voor Akkrum een ruimtelijk uitvoeringsprogramma met actieplan voor water recreatieve voorzieningen**

In Akkrum is extra aandacht nodig voor het voorzieningenniveau, de routing en ontvangst en de kwaliteit en kwantiteit van de aanlegmogelijkheden. In het participatieproces, het overleg met Plaatselijk Belang en Akkrum Watersportvereniging was dit al duidelijk. De input verkregen in het centrumproces voor Akkrum heeft dit nog eens bevestigd.

- **Versterk de mogelijkheden die de van Engelenvaart en recreatiegebied De Heide bieden**

In de regiodeal ZOF is voor het project TOP-voorzieningen van Engelenvaart-De Heide een bedrag beschikbaar om de aantrekkelijkheid van het recreatiegebied voor alle gebruikersgroepen – inclusief waterrecreanten – te vergroten. Hiervan kunnen in ieder geval aanlegfaciliteiten gerealiseerd worden. Meest optimaal is een strandpaviljoen/horecapunt met sanitaire voorzieningen voor strandgangers en waterrecreanten, afvalbakken/containers langs de van Engelenvaart, evenals een vuilwaterinzamelpunt, tappunt voor drinkwater en een aantal elektrische laadpunten.

- **Benut de watersportmarkten waar groei in zit en die aansluiten bij de kwaliteiten.**

Breng voor deze markten de basisinfrastructuur en voorzieningen goed op orde. Maak daarbij keuzes: niet alles overal voor iedereen. Ontwikkel in de kern van Heerenveen aantrekkelijke voorzieningen voor sloepen en kleine watersporters. Verbeter voor grotere waterrecreatie voorzieningen in Akkrum, Aldeboarn, bij de Welle, Nijehaske en de Van Engelenvaart/recreatiegebied De Heide.

- **Voor het optimaliseren voor dagrecreanten is de-mogelijkheid tot het varen van rondjes van belang**

Het vaarwegennetwerk vraagt om een verbeteringslag om de potentie van sloepen en de potentie van de huursector te faciliteren.

- **Veilig en aantrekkelijk varen vraagt aandacht en verbetering**

Met name tracé Heerenveen Akkrum. Hier komen beroepsvaart en pleziervaart bij elkaar. Het is daarbij ook niet de meest attractieve route. Beide aspecten vergen aandacht en uitwerking.

- **Versterking van de verbinding tussen land- en waterrecreatie**

Water heeft een aantrekkingskracht. Faciliteer aantrekkelijke lig- en ontmoetingsplekken op de grens van water en land als rustplekken, ligweides, strandjes en visplekken.

- **Versterking van de verbinding tussen actieve beleving land- en waterrecreatie**

Zet in op het koppelen van 'groene' en 'blauwe' netwerken en daarmee het verbinden van routes voor wandelen en fietsen met varen.

- **Verbeter de ruimtelijke omgeving door water in beeld te brengen.**

Creëer geen achterkanten bij infrastructurele of woningbouw projecten, benut juist de verbinding met water.

7. Van WAPP-lijst naar inspanningen

De uitdagingen bij de speerpunten, genoemd in hoofdstuk 6, zijn verder uitgewerkt. Deze uitgewerkte speerpunten zijn richtinggevend voor de inspanningen; de uitvoering. Daarnaast dienen ze als toetsingskader voor nieuwe projecten. Het zijn **instrumentele** speerpunten, zoals marketing & promotie en **fysieke** speerpunten, zoals verbinden en versterken van routestructuren. De strategie en uitdagingen zijn:

1. Vinden en verleiden: profileren en positioneren als aantrekkelijke water recreatieve gemeente; een goed alternatief!

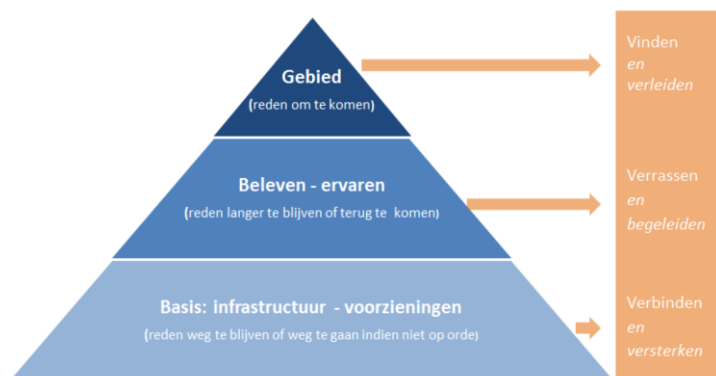
1. Versterken imago waterrecreatie in gemeente Heerenveen
2. Laten zien wat voor moois we te bieden hebben

2. Verrassen en begeleiden: samenwerken voor een kwalitatief aanbod en een gastvrij ontvangst van waterrecreanten

3. Er-varen
4. Samenwerken voor een kwalitatief aantrekkelijk aanbod

3. Verbinden en versterken: realiseren van goede en aantrekkelijke basisinfrastructuur en voorzieningen

5. Basisinfrastructuur voor waterrecreanten tiptop
6. Water en land verbinden



Figuur 1: aanbodspiramide met strategische kernthema's

WAPP lijst

De speerpunten voor waterrecreatie in de gemeente Heerenveen vragen om een doorvertaling naar plannen en projecten. Deze doorvertaling is een wisselwerking van publieke en private investeringen. De gemeente wil daarbij graag ruimte bieden aan ondernemerschap om de potentie van de waterrecreatie te verzilveren. Zo kan concreet een sterke en vitale waterrecreatie in gemeente Heerenveen gerealiseerd worden.

Op verschillende lagen en bij verschillende organisaties, ook bij de gemeente Heerenveen intern, leven ambities en wensen en spelen concrete projecten en plannen. Deze zijn geïnventariseerd en beoordeeld op hun meerwaarde voor ontwikkeling en invullingen van de drie speerpunten.

Voor de vertaling naar de uitvoering is een zogenoemde WAPP lijst gebruikt. WAPP staat voor: **Wensen, Ambities, Plannen en Projecten**. Deze WAPP-lijst is opgenomen als bijlage 2. Er is in deze WAPP-lijst nog geen keuze gemaakt in prioriteit. Er is sprake van een groslijst, die niet limitatief is.

Visie Waterrecreatie: een dynamisch document

De visie heeft een integraal uitvoeringsprogramma om de komende jaren concreet mee aan de slag te gaan. De WAPP-lijst bevat projecten op verschillende abstractieniveaus en op verschillende schaalniveaus.

Sommige zijn strategisch en slim te koppelen. Bijvoorbeeld omdat ze onderdeel zijn van een centrumproces. Zowel in Jubbega als Akkrum is in 2021 gewerkt aan een centrumvisie. Bij beide dorpen zijn waterbeleving en waterrecreatie in meer of mindere vorm genoemd en opgenomen.

Anderen vragen meer om op gang te brengen, afstemming en grotere inspanning. Bij sommige projecten staan overheden aan de lat, bij andere projecten zullen ondernemers de handschoen op moeten pakken.

De WAPP-lijst is niet in beton gegoten. Door de tijd heen ontstaan nieuwe initiatieven, zijn projecten volbracht of komen ontwikkelingen op Heerenveen af die vragen om actie. Op gezette tijden bespreken en scherpen de betrokken partijen daarom de WAPP-lijst aan en stemmen met elkaar af waar prioriteit tijd, middelen en energie in de uitvoering ingezet zou moeten worden.

Prioritering naar Inspanningen 2022-2024

In samenspraak met stakeholders en rekening houdend met trends en ontwikkelingen, zijn keuzes voorgesteld ten aanzien van prioriteiten.

Tijdens de bijeenkomst in februari 2019 is een eerste prioritering door belanghebbenden en betrokkenen gemaakt. Die is geactualiseerd naar aanleiding van recente trends en ontwikkeling mede door COVID 19. Daarbij is die eerste prioritering aangepast aan de hand van lopende processen als 'Heide onder de loep' en centrumvisies Akkrum en Jubbega. Zo zijn bij de inspanningen financiële middelen geraamd voor een ruimtelijk onderzoek naar ligplaatsen en passende voorzieningen in Akkrum en worden in het project 'centrumvisie Akkrum' middelen gereserveerd voor de daadwerkelijke uitvoering.

Op basis van de WAPP-lijst zijn de inspanningen voor 2022 - 2024 bepaald. In september 2021 zijn zowel concept visie Waterrecreatie als de poster met deze inspanningen voorgelegd aan de stakeholders met de mogelijkheid te reageren. De relevante reacties zijn zoveel mogelijk verwerkt.

Bij het vaststellen van de visie worden middelen (tijd en geld) voor uitvoering van de inspanningen aangevraagd bij de gemeenteraad.



De Turfroute | Annie Stelma



Zonneweide recreatiegebied De Heide | eigen foto

Visie Waterrecreatie Gemeente Heerenveen

Bijlagen



Jachthaven, Akkrum | eigen foto



d Aldeboarn | eigen foto

Bijlage 1 Poster met ambitie, strategie & uitdagingen en inspanningen

Waterrecreatie in de gemeente Heerenveen

AMBITIE

- Voor de gemeente Heerenveen is **waterrecreatie herkend en erkend** als **belangrijk onderdeel** in het **toeristisch-recreatieve product**, een **aantrekkelijk woon- en leefklimaat en werkgelegenheid en economische bestendigheid**
- Waterrecreatie wordt **integraal versterkt** en geeft daarmee een **impuls en opwaardering** voor een **goede toeristisch-recreatieve productontwikkeling** in de gehele gemeente
- Gemeente Heerenveen wordt een **doelbestemming** voor **passende waterrecreatie**, met **bijbehorend voorzieningenniveau, positionering en marketing**
- Waterrecreatie is **onderdeel** van **politiek-bestuurlijke, beleids- en beheersmatige processen**. Bij nieuwe ruimtelijke, klimaat-adaptieve en infrastructurele ontwikkelingen de belangen van de waterrecreatie als onderdeel van de ontwerp en besluitvorming meenemen.

Strategie en uitdagingen

Vinden en verleiden: profileren en positioneren als aantrekkelijke water-recreatieve gemeente; een goed alternatief!

- **Versterk imago waterrecreatie vanuit de kernkwaliteiten van de kernen**
De gemeente Heerenveen heeft sterke kernen met eigen identiteiten. Deze behouden en verder uit bouwen.
- **Meer afstemming en meer focus**
Heerenveen heeft al veel in huis, laat het aanbod zien en zet dit duidelijk en aantrekkelijk in de etalage
- **In de promotie en informatie de gast centraal stellen**
Zorg voor op doelgroep afgestemde, aantrekkelijke en duidelijke info

Verrassen en begeleiden: : samenwerken voor een kwalitatief aanbod en een gastvrij ontvangst van waterrecreanten

- **Benutten potentie snijvlak water en land**
Het snijvlak heeft potentie en spreekt diverse waterrecreanten aan; waterrecreatie op en aan het water ervaren en beleven beter mogelijk maken.
- **Samenwerken voor een kwalitatief aansprekend aanbod**
Samenwerking is essentieel voor routes, concepten, activiteiten en evenementen. Allianties tussen water/land. Mogelijkheden en bezienswaardigheden onder aandacht.
- **Zorg voor een gastvrij onthaal.**
Een warm welkom op en aan het water is belangrijk. Goede communicatie en voorlichting ook. Net als optimale vindbaarheid en routing op en bij het water.

Verbinden en versterken: : realiseren van goede en aantrekkelijke basisinfrastructuur en voorzieningen

- **Water in kernen sterker zichtbaar en beleefbaar maken**
Het grondgebied heeft van oudsher veel water. Dit biedt kansen voor Heerenveen om het aanwezige en bestaande water sterker uit te dragen en te benutten.
- **Ontwikkel ruimtelijk uitvoeringsprogramma voor watervoorzieningen Akkrum**
In Akkrum is extra aandacht nodig voor het voorzieningenniveau, de routing en ontvangst en de kwaliteit en kwantiteit van de aanlegmogelijkheden.
- **Versterk mogelijkheden Engelenvaart en recreatiegebied De Heide**
Regiodeal ZOF project TOP-voorzieningen van Engelenvaart-De Heide om de aantrekkelijkheid van het recreatiegebied voor gebruikersgroepen – inclusief waterrecreanten – te vergroten.
- **Benut watersportmarkten waar groei in zit en die aansluiten bij de kwaliteiten.**
Brenge voor deze markten de basisinfrastructuur en voorzieningen goed op orde.
- **Optimaliseren voor dagrecreanten : belang mogelijkheid tot het varen van rondjes**
Het vaarwegenetwerk vraagt om een verbeteringslag
- **Versterking van de verbinding tussen land- en waterrecreatie**
Water heeft aantrekkingskracht. Faciliteer aantrekkelijke lig- en ontmoetingsplekken
- **Versterking van de verbinding tussen actieve beleving land- en waterrecreatie**
Zet in op het koppelen van 'groene' en 'blauwe' netwerken

Inspanningen 2022-2024

Versterken imago waterrecreatie Heerenveen

- Uitbouwen imago waterrecreatie via bestaande organisaties:
 - Positioneringsplan 2022 met uitvoeringsplan 2023 e.v.

Laat zien wat voor moois we te bieden hebben:

- Digitale en analoge vindbaarheid en zichtbaarheid verbeteren van de regio, Krachten bundelen, Samenwerken met buurgemeenten
 - Kleinschalige lokale initiatieven ondersteunen
- Cross-over met bestaande bezoekers. Bestaande groepen verleiden tot waterbeleving/recreatie
 - Werksessie met ondernemers – verbindingen inventariseren

Er-varen

- **Verbijzonderen routenetwerken (gemeentegrens overstijgend)**
 - Uitbreiding beleefroutes met vaarroute
 - Bijeenkomst ondernemers Turfroute
- **Water beleven**
 - Ondernemers bijeenkomst t.b.v. gezamenlijke opening watersportseizoen

Samenwerken voor een aantrekkelijk kwalitatief aanbod

- **Verbinden van partijen & Aansprekende producten en innovatieve concepten, cross-overs**
 - Structureel ondernemers overleg Waterrecreatie
 - Impuls voor kleinschalig additioneel water-recreatief event in 2023

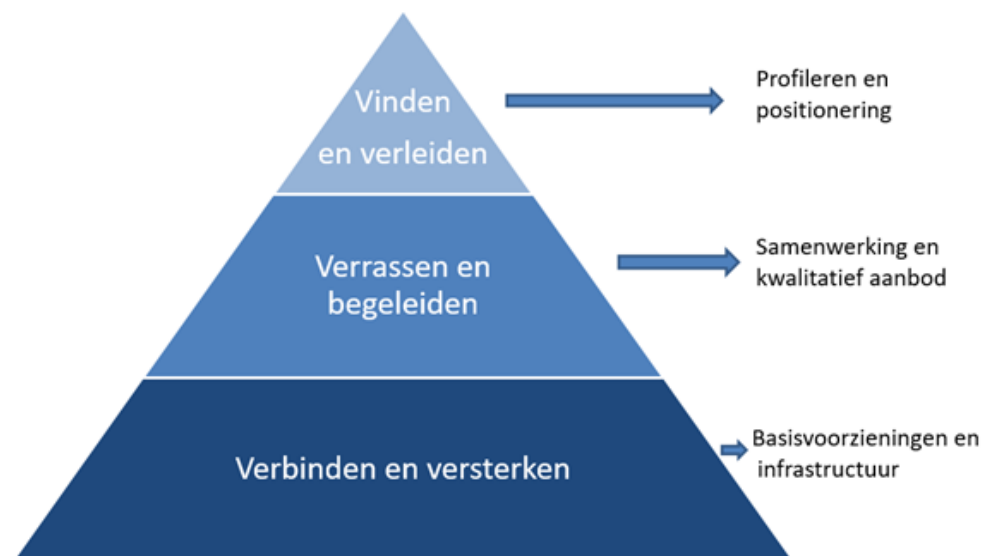
Basisinfrastructuur voor waterrecreanten tip-top: zwerven door de regio

- **Voldoende aanlegplaatsen ((on)betaald, centra en buitengebied) met voorzieningen**
 - Onderzoek en uitvoering ligplaatsen en liggelden
 - Realisatie elektrische laadpalen voor walstroom 2 locaties in Akkrum
 - Project Regiodeal TOP Engelenvaart & de Heide onder de loep: aanlegvoorzieningen
 - Ruimtelijk uitvoeringsprogramma voor water recreatieve voorzieningen Akkrum
 - Voorzieningen waterrecreatie Aldeboarn verbeteren
- **Routes op orde**
 - Monitoring brugbediening i.s.m. Provincie
 - Uitvoering bebodingsplan Akkrum

Water en land verbinden

- **Groene en blauwe netwerken en structuren koppelen**
 - Realisatie TOP Aldeboarn (2022) en Entree Akkrum (2023)
 - **Versterken oeverrecreatie en recreatieve voorzieningen aan het water**
 - Ontwikkelen en inrichting De Heide als aantrekkelijk dagrecreatiegebied
 - Ondernemerstafel land & water verbinden
- **Zwemplekken aan openbaar water**
 - Onderzoek zwemlocaties
- **Gastheerschap tot in de puntjes verzorgd**
 - Bewegwijzering en plattegronden Heerenveen & Akkrum (aandacht in centrumvisies)

Bijlage 2 WAPP-lijst



1. Vinden en Verleiden: profileren en positioneren als een aantrekkelijke waterrecreatie gemeente

Ambities	Wensen	Plannen/projecten	Opmerkingen
Versterken imago waterrecreatie in Heerenveen	<p>Uitbouwen imago waterrecreatie via bestaande organisaties: Heerenveen 'n Gouden Plak / TNFW/ Merk Fryslân en thema's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sport (Skûtsjesilen) - Friese Wouden verborgen schat - Water-beleef-routes - Waterrijk Akkrum - Aldeboarn 	<p>Positioneringsplan opstellen met aandacht water als verbindende schakel door gemeente Heerenveen.</p> <p>Antwoord op de vraag: waarom komen bezoekers nu naar dit gebied? En hoe trekken we bezoekers naar de verschillende kernen.</p>	<p>Gemeente Heerenveen heeft vier sterke merken. Akkrum = Waterpoort en water(beleving) en Heerenveen = sport, dineren uitgaan en uitdaging, Aldeboarn = Culturele parel met varend decor. Daarbij de Turfroute als <i>reason to travel</i>. Tussen deze vier een betere samenwerking realiseren. Keuze maken welke doelgroepen waar naar toe verleiden.</p>
Laat zien wat voor moois we te bieden hebben	<p>Digitale en analoge vindbaarheid en zichtbaarheid verbeteren van de regio.</p> <p>Focus vooral op bestaande kanalen die meer watersporters naar gebied halen. Eenduidige promotiekanalen nu veel versnippering. Krachten bundelen.</p> <p>Samenwerken met buurgemeenten die ook veel te bieden op het gebied van waterrecreatie</p>	<p>Communicatieplan en uitvoeringsprogramma met keuzes over gezamenlijke website / watersportportaal, inzet social media en watersportapp, inspiratiekaart en flyers.</p> <p>Digitaal en fysiek aansluiten Turfroute op bestaande vaarroutes. Duidelijk Turfroute als toeristische entiteit neerzetten</p> <p>Beter benutten Staande Mastroute digitaal en fysiek beter aansluiten.</p> <p>Gezamenlijke deelname aan beurzen vakantiebeurs/Boot Holland/HISWA/Boot Düsseldorf</p> <p>Lokale initiatieven ondersteunen die aansluiten bij Het Andere Friesland:</p> <ul style="list-style-type: none"> - achterkant visitekaartjes bedrukken met informatie; - tasje (door) ontwikkelen om aan water- en landrecreant mee te geven; - lokale plattegronden met highlights en activiteiten in de kern bij vertrekpunten <p>Goede informatievoorziening organiseren daar waar de gast behoefte heeft. Dit kan zijn toeristisch info punt of infozuilen of digitaal/(vaar)app.</p> <p>Op een creatieve manier verbinding creëren tussen bestaande bezoekers van activiteiten en attracties Heerenveen en waterrecreatie om te verleiden tot langer verblijf</p>	<p>De gast staat centraal in promotie en informatie voorziening. Bijv Duitsers meer behoefte aan papier dan digitaal. Jongeren willen een app en kijken naar vloggers.</p> <p>Opgenomen in Projectplan Ervaren en Turf. Herkenbaar maken met bijvoorbeeld borden.</p> <p>Ook ondersteunen SMR met bewegwijzering (zie thema 3)</p> <p>Met name door ondernemers, belangenpartijen op te pakken</p> <p>Daar waar energie en uitvoeringskracht aanwezig is deze ondersteunen.</p> <p>In de regio is behoefte aan lokale informatiepunten (TIF of TIP). Eenheid in promotiemateriaal (digitaal en fysiek).</p> <p>Eigen inwoners, ouders zeilschool, bezoekers Museum, bezoekers Thialf en SC Heerenveen.</p>
	<p>Cross- over met bestaande bezoekers. Bestaande groepen verleiden tot waterbeleving/recreatie</p>		

2. Verrassen en begeleiden: samenwerken voor een kwalitatief aanbod en een gastvrij ontvangst van waterrecreanten

Ambities	Wensen	Plannen/projecten	Opmerkingen
Er-varen	Verbijzonderen routenetwerken	Smart regio: digitaal ontsluiten audio verrijkte fiets-wandel-vaarroutes	Opgenomen in regionale Projectplan Ervaren en Turf
		Turf-experience: samenhangende evenementen en activiteiten rond thema Turf	In samenwerking met Het Andere Friesland en gemeenten ZOF
		Sloepenroute meerdaags met overnachting bij B&B' s (in combi met sloepenverhuur – elektrisch)	Ontzorgen van bezoekers
	Water beleven	Organisatie water-beleef activiteiten en evenementen bijvoorbeeld SUP events (bijvoorbeeld meerdaagse tocht op de Turfroute of evenementen met overnachten aan boord)	Gaat niet altijd om type schip er zijn meer manieren om water te beleven. Er zijn grootse ideeën geuit over een water-funpark westkant Heerenveen
		Gezamenlijke opening watersportseizoen	Akkrum Opent verbinden met Onderzoeken Friese opstapdagen / Opening turfroute / ...
		Sloepenverhuur (elektrisch)	Langs routes als centrum Heerenveen – Belvédère en in combi met B&B' s
Samenwerken voor een aantrekkelijk kwalitatief aanbod	Verbinden van partijen	Aanjager die inzet op verbinden van ondernemers door de gemeente. Waterrijk Akkrum/Nes, Beekdallandschap met Heerenveen 'n Gouden Plak.	Inzetten op gezamenlijke concepten watersport/verblijven/fietsen/horeca en arrangementen (elkaar versterken)
		Akkrumse watersportondernemers onderling verbinden: Watersportcollectief Akkrum-Nes ?	
	Aansprekende producten en innovatieve concepten, cross-overs (bezoekers ontzorgen)	Ondernemerstafels, inspiratiesessies organiseren. Bijvoorbeeld analoog aan happen en trappen, happen en varen routes en sloeparrangementen, cultuurevenementen (musea)	
		Bestaande waterspektakels uitbouwen verfrissen en versterken (Gondelvaart Aldeboarn, Heerengracht concert en Reuzedei avondevent). Mogelijk nog extra event aan toevoegen als Vaarinn-film o.i.d.	Zo is het idee geopperd om de Gondelvaart ook in Heerenveen te organiseren aansluitend op Aldeboarn of gondel in Heerenveen te etaleren

3. Verbinden en versterken: goede aantrekkelijke basisinfrastructuur (infrastructuur, routes, omgeving en voorzieningen)

Ambities	Wensen	Plannen/projecten	Opmerkingen
Basisinfrastructuur voor waterrecreanten tiptop: zwerven door de regio	Voldoende diverse aanlegplaatsen (betaald, onbetaald, centrum en buitengebied) met passende voorzieningen.	Actualiseren ligplaatsen en ligoever beleid. Hierin ook duidelijk en keuzes over waar/wel niet betalen.	Gemeentelijk Project: aandacht voor Wet Markt en Overheid, extra inkomsten voor kernen en gemeente én combi met betaalapp en persoonlijke aandacht
		Vuilwatervoorzieningen i.s.m. Marrekrite gemeente breed op orde. Door ontwikkelen naar cruciale plekken	In lijn met Provinciaal project Schoonwater Koers 2020 – Kwaliteit zwemwater. Mogelijke zoeklocatie: It Stalt.
		Gastvrij beheer voorzieningen Turfroute; regionaal onderzoek/ inventarisatie is uitgevoerd.	Opgenomen in regionaal Projectplan Ervaren en Turf. O.a. aandacht voor voorzieningen Aldeboarn: geschikt voor campervaarder (in stand houden en verbeteren kwaliteit voorzieningen ligoever, sanitair en buitenruimte)
		Voorzieningen SUP kanosport + SUP kanosteigers (natuurlijke, passende uitstraling, eventueel drijvend)	In Heeresloot, Heerenveens Kanaal, bij recreatiegebied, door land en wijken. Te combineren met voorzieningen voor hengelsport.
		Mogelijk realisatie aanlegplaatsen in combinatie camperplaatsen	In overleg met Havens, Marrekrite en belangenverenigingen campers (NKC en CCN). Waar mogelijk in aansluiting op fiets- en wandelroutes. Suggestie: gemeentelijke haven Akkrum.
		Elektrische laadpalen voor walstroom langs waterkant	Voor dubbel gebruik: boten, fietsen en auto's. Aandacht voor wensen Akkrum Ljouwerterdyk, It Stalt en It Gearstalt
		Heerenveen: Centrum voorzieningen op orde voor sloepen en kleine waterrecreatie. Kruisers welkom: aanlegmogelijkheid behouden. Kijken welke passende voorzieningen nodig zijn.	Breedpad en Herenwal verbeteren voor kruisers. Lage uitstap en langs-wal voor sloepen/suppen. Faciliteren aanlegplekken en mogelijkheden voor sloepen(verhuur) bijv. bij parkje Posthuis. Voorziening voor brugwachter mogelijk in combi met TIP/ sloepenverhuur? Bij Sportstad wens haven met verbinding centrum.
		Heerenveen: Passantenhaven Nijehaske (verkennen optie Diepe Gat aanlegmogelijkheden)	Keuze maken voor ofwel betaald ½ tarief voorzieningsloos, verpachten aan ondernemer of verkoop/verhuur vaste ligplaatsen van bewoners
		Heerenveen: van Engelenvaart: behoud ligplaatsen en realiseren aanvullende voorzieningen en betaalde ligplaatsen voor	De campervaarder die meerdaagse tochten maakt zoekt voor verblijf voorzieningen als stroom, sanitair en WIFI. Locaties van Engelenvaart en de Welle voor

<p>Basisinfrastructuur voor waterrecreanten tiptop: zwerven door de regio</p>		<p>grotere watersport (m.n. kruisers, grote motorboten).</p> <p>Akkrum: It Stalt – (extra) ligplaatsen, functie eiland, stroom en sanitaire voorziening.</p>	<p>campervaarder. Realiseren palen voor aanleggen/afmeren.</p> <p>Ideeën Plaatselijk Belang en AWS op elkaar af stemmen: gezamenlijk plan? Mogelijkheid verkennen voor autarkische circulaire sanitaire eenheid in combinatie met vuilwaterinname. Aandacht voor veiligheid bij ligplaatsen door verlichting. Goede afmeermogelijkheden, ringen, bolders en verlaagde walkant. M.n. met ook op toenemend aantal SUP en kano..</p>	
		<p>Akkrum Centrum: Leppedyk en Coopersburg, Weidlân: extra aanlegplaatsen met voorzieningen. Toekomstplan voormalig VVV kantoortje met sanitair in relatie tot exploitatie gemeentelijke haven.</p>	<p>VVV kantoortje opwaarderen sanitair en havenkantoor/TIP. Aandacht voor veiligheid bij ligplaatsen door verlichting, voorkomen overlast omwonenden, plaatsen voorziening als bijvoorbeeld een picknicktafel. Goede afmeermogelijkheden, ringen, bolders en verlaagde walkant. M.n. met ook op toenemend aantal SUP en kano. Specifiek uit Centrumvisie Akkrum werd geopperd extra aanlegplaatsen voor passanten bij het openbare grasveld aan het Weidlân.</p>	
		<p>Aldeboarn: voorzieningen voorzieningen verbeteren (sanitair, aanlegplaatsen, stroom) in samenhang met DOM Aldeboarn – Werkgroep R&T -</p>	<p>Ook van belang voor landrecreanten</p>	
	Routes op orde	<p>Vaarwegennetwerk verbeteren tot op haarvaten niveau. elektrische vaarroutes Inventariseren witte vlekken, knelpunten en plan van aanpak opstellen. Bijv. routes</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plan Feanetie waaronder: <ul style="list-style-type: none"> Sloepenroute centrum - museum Belvédère Sloepenroute Nanneviid Sloepenroute Tjeukemeer - Sloepenroute door Akkrum - Mogelijk doorsteek Modderige Bol en Zwette 	<p>Belang om aan te sluiten bij behoefte: rondjes creëren. Vanuit belangrijkste groeisegmenten in waterrecreatie: dagrecreatie/sloepen. Vanuit centrumvisie Akkrum is wens voor beter bevaarbaarheid van 'de Oude Boarne'. Onder andere brugbediening Wiide Steegsbriège. En opwaarderen brug Buorren. Tevens wens voor aanlegmogelijkheid groenstrookje tussen Leppedyk 20 en It Finlân.</p>	
		<p>Optimaliseren brugbediening</p> <ul style="list-style-type: none"> - tijden, gastheerschap brugwachters en havenmeesters 	<p>Aangenomen motie verruiming brugbedieningstijden. Ambitie: Heerenveen is eerste gemeente die brugbediening volledig afstemt op behoefte</p>	

Basisinfrastructuur voor waterrecreanten tiptop: zwerven door de regio		- monitoring brugopeningen/vaarbewegingen	waterrecreant. Harmoniseren Turfroute (brugtijden verruimen buiten gemeente)
		Baggerknelpunten aanpakken - Rug bij Meinesleat (al opgelost?) - Rug gemeentelijke haven (al opgelost?)	Baggerknelpunten bij Provinciale Waterstaat onder aandacht brengen.
		Veilig varen op orde. Aandacht op provinciaal niveau voor route Akkrum-Nes en locatie ingang Heerenveen bij de Welle.	Op agenda houden belang van scheiding beroep- en pleziervaart. Mission Statement Frisian Ports. Aandacht klasse Va schepen richting Heerenveen
		Optimaliseren landverbinding De Welle naar centrum Heerenveen	Bijv. met bord vaartijd naar centrum, pontje naar de Bron, fietspad bedrijventerrein
		Tracé Heerenveen – Akkrum aantrekkelijker maken. Ontwerp/brainstorm sessies	Fysiek langs route verbeterpunten met augmented reality of kunst. Maar kan ook psychologisch afstand verkleinen met OV/tuktuk of arrangementen
		Goede vindbaarheid vaarroutes, Bebodingsplan o.a. voor Akkrum en Heerenveen bebording langs toegangswegen (weg en water)	Aansluiten bij Project Ervaren en turf: aansluiten Turfroute. Bij Hearesylbrêge bij Terherne al verwijzen naar Staande Mast Route via Akkrum
	Ruimtelijke omgeving kwalitatief verbeteren	Uitstraling in dorp Akkrum verbeteren Van belang: Visie Ruimtelijke Entrees	Centrumvisie Akkrum! Relatie met Project Ervaren en Turf, Ruimtelijk Entrees
		Ruimtelijke entrees vanaf water verbeteren (Heerenveen en Akkrum bedrijventerreinen)	Bedrijven en woningen zijn vaak met een onaantrekkelijke achterkant aan het water gebouwd. Dit omturnen de waterkant ook attractief.
Water en land verbinden	Groene en blauwe netwerken en structuren koppelen	Realiseren duidelijke entrees en blauwe TOP's (toeristische overstappunten) herkenbare startpunten Turfroute	Opgenomen in regionale Projectplan Ervaren en Turf. Visie Ruimtelijke Entrees is gereed. Deze verspreiden en tot ontwerp komen.
		Wandelroutes verbinden en ontsluiten	Dorpskuiers vindbaar door waterrecreant met app
	Versterken oeverrecreatie en recreatieve voorzieningen aan het water	Het wijkenpatroon benutten voor kano- en suproutes, vissen en zwemmen	Waar initiatieven ontstaan deze ondersteunen en meewerken aan passende voorzieningen/steigers
		Pelgrimsturfroute met bankjes langs de Boarn voor wandelaars en fietsers	Netwerk van bankjes/rustplekken
		Kwaliteiten als De Deelen zichtbaar, vindbaar en beleefbaar maken	De Deelen is voorbeeld van snijvlak water en land -> meer uitbouwen en beleven en ervaren. De Deelen trekt jaarlijks 40.000 bezoekers. Beter bereikbaar maken vs kwetsbaar gebied
	Ontwikkelen en inrichting De Heide dagrecreatiegebied voor zowel waterrecreanten als landrecreanten	De Heide heeft potentie qua functionaliteit. Er wordt veel gesport: dit meer faciliteren. Meer ruimte voor horecapunt – beter ontsluiting vanaf parkeerterrein. Ontwikkelen zonder aantasting inrichting en sfeer.	

Water en land verbinden		Genieten van varend decor Bootjes kunnen kijken verlevendigen voor landrecreanten	Bootjes geven sfeer en beleving en verlevendiging
		Ondernemerstafel land & water verbinden: ontwikkelen waterbeleving, vaarroute en opwaarderen directe omgeving in en rond Heerenveen.	Inspireren en faciliteren. Koppeling (water)recreatie aan economische activiteiten + cultuur + natuur
	Sfeer en beleving zijn belangrijk: Ruimtelijke Kwaliteit	Bij ruimtelijke ontwikkelingen water als belangrijke drager en functie	Openbaarheid van oever, gemeenschappelijke voorzieningen, fiets- en wandelpaden langs water, inrichten: rustplekken, picknicktafels, bankjes, infopanelen
	Goede gepositioneerde en geoutilleerde (openbare) trailerhellingen	Vraag en aanbod in kaart en passend aanbod realiseren.	Dit dient tweeledig. Enerzijds is een toenemende vraag naar trailerhellingen. Daarbij ontstaat parkeertekort en verminderde belevingswaarde door parkeeroverlast.
	Zwemplekken aan openbaar water	Friese badcultuur: Zwemplekken zijn ook ontmoetingsplekken (van belang voor bewoners en voor bezoekers). Aandacht voor veiligheid, waterkwaliteit en beheer en onderhoud.	Behoeft aan strand dan wel zwemplekken, voor zowel kleine kinderen als jongeren, bijvoorbeeld in Akkrum. Zwemplekken in gehele gemeente redelijk onbekend (strandje de Heide en zwemplek bij zandwinput ten zuiden van de Deelen). Stadsstrand. Toenemende populariteit van openwaterzwemmen (zomer en winter).
	Gastheerschap tot in de puntjes verzorgt	Bewegwijzering en plattegronden Tip/Tops langs de Boarn Plan om een TIP te realiseren in de oude Waag in Aldeboarn	De routing moet voor zowel land- als waterrecreanten duidelijk zijn Om de culturele en historische parel op de kaart te zetten

Bijlage 3: Vraagstukken waterrecreatie en beleidsmatig context

Beleidsmatige context

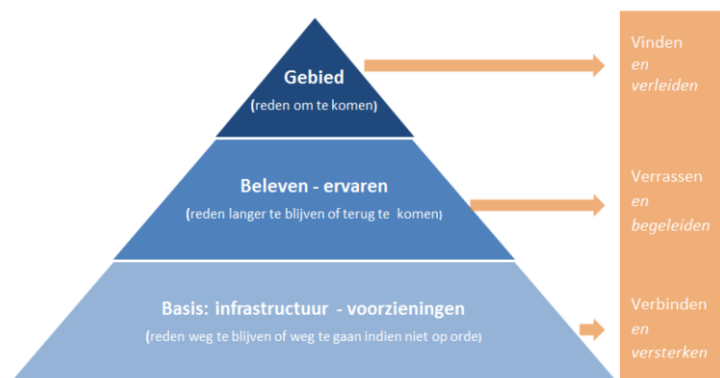
De aanleiding voor de verdiepingsslag op het gebied van waterrecreatie is gelegen in gemeentelijk beleid, namelijk de Notitie Vrijtijdseconomie.

Extra aanleidingen zijn:

- Ontwikkelingen Rijk (spreidingsstrategie), Provincie (Position Paper, Visie Waterrecreatie en Coalitieakkoord juni 2019)
- Omgevingsvisie (wetgeving – bouwsteen benodigd vanuit watersport)
- Nieuw op te stellen Economisch Beleid
- Centrumvisie G1000 (o.m. relatie met initiatief Feanetië)
- Genoemde vraagstukken op het gebied van waterrecreatie
- Besluiten tot afschaffen bruggelden en verruiming brugtijden
- Project harmonisatie Ligplaatsenbeleid/aanlegregime passanten

Thema's Vrijtijdseconomie en Bouwsteen Waterrecreatie

De bouwsteen Waterrecreatie is ingedeeld in dezelfde thema's: vinden en verleiden – verrassen en begeleiden – verbinden en versterken.



Figuur 1: aanbodspiramide met strategische kernthema's

Punten uit notitie Vrijtijdseconomie 2015-2018

De gemeente Heerenveen wil de positie en het imago op het gebied van waterrecreatie versterken door:

- Optimaal benutten van de Turfroute, door het versterken van het routenetwerk voor de kleine toervaart;
- Faciliteren van (aanleg)voorzieningen in de kern Heerenveen;
- Versterken van de beleefbaarheid van water door oeverrecreatie en recreatieve voorzieningen aan het water.
- Het verbeteren van voorzieningen, toegankelijkheid en bekendheid kern Heerenveen voor watersporters.
- Zwerven door: beter benutten kwaliteiten van regio en gemeente: wandelen, fietsen, varen, met paard, camper en verborgen plekjes
- Verbijzonderen en vermarkten routenetwerken met infoborden, belevingselementen, verhalen uit de regio, apps
- Groene en blauwe netwerken koppelen (inzet op behoud en versterken toeristisch/recreatieve waarde gebied van Engelenvaart)
- Versterken watersportimago door ondersteunen versterkende initiatieven (zoals opening watersportseizoen)
- Verder uitwerken gastvrijheidsbeleving te water (zoals bruggelden, bedieningstijden, duidelijke informatie, aanlegvoorzieningen)

Genomen stimuleringsmaatregelen

Toeristenbelasting voor de pleziervaart

In het kader van de harmonisatie is in de verordening 2017 expliciet benoemd dat voor het overnachten op (eigen) pleziervaartuigen geen toeristenbelasting wordt geheven. Het niet heffen van (water)toeristenbelasting voor de pleziervaart is bovendien ook positief voor onze positie op watersportgebied.

Bruggelden

In november 2017 is door de gemeenteraad een motie aangenomen waardoor met ingang van 2018 de bruggelden van € 2,- per doorvaart in de gehele gemeente Heerenveen zijn afgeschaft. Voorafgaand aan de begrotingbehandeling in 2021 is geïnventariseerd op welke vlakken de inkomsten voor de gemeente Heerenveen geoptimaliseerd konden worden. Ook het herinvoeren van de bruggelden is hierbij tegen het licht gehouden. Na afweging heeft dit niet geleid tot herinvoering, omdat met name de nadelige effecten van het herinvoeren van bruggelden (zoals het omzeilen van een kern als Akkrum via het PM-kanaal) zwaarder hebben gewogen.

Brugbediening: tijden

In maart 2018 is een motie aangenomen waarbij met ingang van 1 juni 2018 de pauzes voor alle gemeentelijke bruggen in de gemeente Heerenveen zijn afgeschaft met een verruiming van de brugtijden in de zomermaanden. Evaluatie van de verruiming heeft geleid tot het laten vervallen van het extra uur in de avond met ingang van het vaarseizoen 2019. De brugbediening in de seizoenen 2020 en 2021 zijn zonder pauzes plaatsgevonden, gelijk aan de bediening in de rest van Friesland. In het voorjaar van 2021 maakte de gemeente Smallingerland bekend de bediening van het Polderhoofd kanaal te verruimen. Dit sluit nu aan bij de bediening op Fries niveau en dus ook van de gemeente Heerenveen.

Brugbediening: op afstand

Op provinciaal niveau wordt gewerkt aan een project om bruggen door heel Friesland op afstand te bedienen vanuit het Swettehûs. Ook in de gemeente Heerenveen is hier aandacht voor. Voor de beide bruggen in Akkrum (Meinesleat en Weidlân) is eerst niet voor bediening op afstand gekozen. Er zijn drie andere bruggen in de gemeente Heerenveen waar wel gewerkt wordt aan bediening op afstand. De Warrebrug (Provincie) wordt op afstand bedient, De Polsbrug (Gemeente) wordt in 2023 op afstand bedient en de Hooivaartsbrug (Rijkswaterstaat) te zijner tijd.

Regionaal Projectplan Ervaren en Turf

In 2018 is de financiering rondgekomen voor het Projectplan Ervaren en Turf. Dit koepelproject kent 9 deelprojecten. Een van de deelprojecten was de Turf-experience. Dit heeft in 2019 geleid tot een gezamenlijke opening van het watersportseizoen. In 2020 kon dit vanwege COVID19 niet herhaald worden. Het project is daarom meer gericht op vermarkting van de Turfroute als geheel en bebording langs de Turfroute, bij de entrees naar de Turfroute en onderweg op de Turfroute. Deze bebording wordt voor het vaarseizoen van 2022 gerealiseerd. Projecttrekker is de gemeente Smallingerland.

Vraagstukken waterrecreatie

Er spelen een aantal vraagstukken op het gebied van waterrecreatie in en rond de gemeente Heerenveen. Zoals de veiligheid te water daar waar beroepsvaart en recreatievaart elkaar overlappen. Ook gastvrijheid te water in relatie tot optimaal gastheerschap bij bruggen in relatie tot bruggelden en brugtijden. Daarnaast voorzieningen- en serviceniveau voor watersporters, zoals ligplaatsen wel of niet met sanitair en nutsvoorzieningen en wel of niet betaald.

Een hieraan gerelateerd vraagstuk is de relatie met de Wet Markt en Overheid. De (ruimtelijke)kwaliteit van gebieden rond aanlegplekken en ligoevers. Tot slot de behoefte naar vaarroutes/rondjes in en rond Heerenveen en Akkrum. De aandachtspunten zijn in het kort:

- Aandacht voor onderhouds- en beheerkant (ligplaatsenbeleid, brugbediening, beheerplan Kunstwerken)
- Veiligheid beroeps- en recreatievaart (Proces brede analyse vaarwegen Provincie)
- Gastheerschap en voorzieningenniveau
- Voorzieningenniveau Engelenvaart (*zie hieronder*)
- Centrumvisie Heerenveen met aandacht voor 'Feanetië'
- Wet markt en overheid (ACM-risico): betaalde gemeentelijke ligplaatsen (*zie pagina 31*)

Ontwikkeling van Engelenvaart – De Heide onder de Loep

In de winterperiode van 2018-2019 is gestart met het vervangen van de walbeschoeiing langs de Engelenvaart (tussen de twee bruggen in), dit project is afgerond. Ook is een fietspad aangelegd direct naast de Engelenvaart, met nog te versterken verbindingen naar het achtergelegen recreatiegebied De Heide.

De uitvoering hiervan heeft lang op zich laten wachten. Hierdoor was het een aantal jaren voor waterrecreanten nauwelijks tot niet mogelijk om aan te leggen langs de van Engelenvaart. (oever in eigendom verkregen, met beheer/onderhoud en planvorming dagrecreatie met aandacht voor voorzieningen)

De realisatie van fietspad én walbeschoeiing biedt de mogelijkheid om een nieuwe gebruikersgroep aan te trekken en het aanleggen te kanaliseren/reguleren. Dit vraagt om duidelijke spelregels (waar mag je wel en waar ook niet aanleggen), aanvullende voorzieningen voor “campervaarders” en het innen van liggelden. In het project van het vervangen van de walbeschoeiing en de aanleg van het fietspad is in deze voorzieningen niet voorzien. Deze voorzieningen zijn opgenomen in de WAPP-lijst van de visie Waterrecreatie.

In de regiodeal ZOF is voor het project TOP-voorzieningen van Engelenvaart-De Heide een bedrag beschikbaar gekomen van € 200.000,- om de aantrekkelijkheid van het recreatiegebied voor alle gebruikersgroepen – inclusief waterrecreanten – te vergroten. Uit dit budget kunnen in ieder geval aanlegfaciliteiten gerealiseerd worden. Meest optimale besteding is een strandpaviljoen/horecapunt met sanitaire voorzieningen voor strandgangers en waterrecreanten, afvalbakken/containers langs de van Engelenvaart, evenals een vuilwaterinzamelpunt, tappunt voor drinkwater en een aantal elektrische laadpunten.

Ontwikkelingen in en rond Aldeboarn

In en Aldeboarn spelen tal van ontwikkelingen waar recreatie en toerisme en dus ook waterrecreatie mee annex zijn. Zo is er de Gebiedscommissie Aldeboarn- De Deelen inzake de uitdagingen op het gebied van de veenweide(daling). Recreatie en toerisme kan hier een positief bijdrage in leveren. Een recente aanvraag bij de Erfgoeddeal om ook de verbinding met De Deelen en richting het noorden via paden te versterken en een plan voor het transformeren van de Oudheidskamer in de Waag tot een volwaardig Toeristisch Informatiepunt is niet gehonoreerd.

De ambitie blijft zeker om van Aldeboarn de poort naar De Deelen te maken. In Aldeboarn wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme als middel om de brede welvaart te versterken. De Dorpontwikkelmaatschappij (DOM) waarvoor via de regiodeal middelen voor beschikbaar zijn, is met verschillende werkgroepen, waaronder de werkgroep Recreatie en Toerisme aan de slag.

Centrumvisie Jubbega

In het proces om te komen tot een centrumvisie voor Jubbega zijn aan aantal kansen voor het centrum naar voren gekomen. Waterbeleving is hier één van. Met name de beleving van de Compagnonsvaart en brug in de P.W. Janssenweg kan worden verbeterd. Deze brug is in de huidige situatie functioneel ingericht. In de centrumvisie van Jubbega is opgenomen dat de prominente plek in het centrum en de verbinding met het water kansen biedt om de brug meer uitstraling te geven. Door slimme aanpassingen en zonder grote technische ingrepen kan de brug worden voorzien van een nieuw uiterlijk. Hiermee kan de link naar de historie en de (water)beleving worden versterkt.

Wet Markt en overheid: project ligplaatsen- en ligoeverbeleid

Door het bieden van een mogelijkheid om te overnachten begeeft de gemeente zich onder de reikwijdte van de wet Markt en Overheid. Zie voor meer informatie het tekstkader.

De gemeente Heerenveen heeft nadrukkelijk niet tot doel om concurrent te zijn van ondernemers, dat wil zeggen van commerciële jachthavens of verenigingshavens. De gemeente Heerenveen wil wél een breed palet aan aanlegvoorzieningen bieden. Dit betekent dat waar de markt ligplaatsen kan en wil exploiteren dit uiteraard aan de markt wordt gelaten. In de huidige situatie zijn er in de dorpen Akkrum, Aldeboarn en Heerenveen een aantal gemeentelijke ligplaatsen/ligoevers die de gemeente in eigendom heeft en beheert.

In Akkrum wordt voor de gemeentelijke ligplaatsen liggeld geïnd. In Aldeboarn en Heerenveen niet. Tijdens de bijeenkomst op begin 2018 is gevraagd naar het belang van de gemeentelijke ligplaatsen. Voorop staat dat het belang van deze gemeentelijke ligplaatsen, in relatie tot het complete aanbod, expliciet niet ter discussie staat.

Inmiddels is voor de gemeentelijke ligplaatsen in **Akkrum** een oplossing gevonden doordat de Akkrumer Watersport Vereniging de liggelden int. In **Aldeboarn** is een dergelijke constructie weleens aangekaart, maar dit heeft nog niet geleid tot concrete stappen.

Voor de ligplaatsen in Heerenveen (centrum, Nijehaske en Engelenvaart) dient ook overleg plaats te vinden met de Watersportvereniging en eventuele marktpartijen. In **Heerenveen centrum** zijn marginale voorzieningen (wel stroom, geen sanitair). Het invoeren van liggelden (digitaal, ondersteunt met havenmeester/ gastheer) is een mogelijk instrument om gastheerschap, doorstroming en additionele voorzieningen mogelijk te maken. In deze visie is de keuze om voor het centrum met name in te zetten op versterking van voorzieningen voor dagrecreatie (sloepen). Zij hebben geen eigen sanitaire voorzieningen.

De walbeschoeiing in **Heerenveen langs de van Engelenvaart** is vernieuwd. Zo is er weer goed de mogelijkheid om aan ten leggen. Door het introduceren van betaalde ligplekken kunnen de condities om de

Wet Markt en Overheid


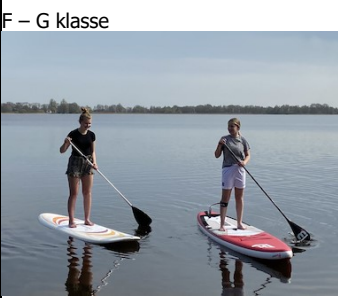

Bij havens en ligoevers dienen overheden rekening te houden met de Wet Markt en Overheid (onderdeel van de Mededingingswet). Deze wet is bedoeld om concurrentievervalsing tussen overheid en marktpartijen te voorkomen. Daarom moeten overheden zich aan gedragsregels houden bij het exploiteren van voorzieningen anders dan publieke voorzieningen.

Een van deze gedragsregels is dat overheden alle integrale kosten van een economische activiteit moeten doorberekenen in de verkoopprijs. Onder economische activiteit wordt aangemerkt het aanbieden van goederen of diensten op een markt. Het bieden van een gemeentelijke plek om te overnachten – zoals een ligplaats of een camperplaats – vallen hieronder. Hier dient een gemeente de integrale kosten door te rekenen.

Diensten van Algemeen Belang (DAB) zijn hiervan vrijgesteld. Binnen DAB is een categorie: Diensten van algemeen economische belang (DEAB). Voor DEAB geldt geen duidelijke specifieke Europese regelgeving. Algemeen genomen worden door de Commissie inzake DAEB's onder bijzondere taken van algemene dienstverlening die diensten verstaan die: *een onderneming, indien zij zich door haar eigen commerciële belangen zou laten leiden, zonder compensatie of niet is dezelfde mate onder dezelfde voorwaarden zou laten leveren*. Dit zijn eigenlijk diensten waarvan de overheid vindt dat ze moeten worden uitgevoerd maar die de markt niet oppakt.

Iedere gemeente stelt zelf per raadsbesluit vast welke diensten daar binnen die gemeente onder vallen. Hoewel een gemeente dit zelf heeft besloten worden gemeenten hierin niet altijd gelijk gesteld door de Autoriteit Consument en Markt als een marktpartij bezwaar indient. De Gemeente Heerenveen heeft nog geen besluit over DAB genomen.

Bijlage 4: Doelgroepenspecificatie

Type & classificatie	Omschrijving	Type boot & classificatie/referentie-beeld	Bezoekmotief	Gedrag en activiteiten	Gewenste voorzieningen
Oever recreatie	Eigen inwoners en bezoekers die vertier en vermaak, roering en dynamiek aan de waterkant zoeken. Zwemmen, chillen, terrasje pakken. Tijdens fietsen en wandelen of een stop of verblijf genieten van de varende dynamiek.		Gezellig: met vrienden, familie of bekenden even gezellig beetje doen en beetje relaxen. Uitdaging: een uitdaging aangaan alleen of met sportief gelijkgestemden.	Kort activiteit of relaxen voor max paar uur.	<ul style="list-style-type: none"> Strand met lig-/recreatieweide en mogelijkheid voor sanitaire stop. Horeca met terras aan het water Voorzieningen met een hoge fun factor: waterjumpattracties. Eenvoudige speeltoestellen. Rustplekken voor tijdens fiets- en wandeltocht om de dynamiek en levendigheid van het water te beleven
water recreatie 'Dicht bij Huis'	De 'ommetjesvaarder', eigen inwoners en bezoekers die met kano, SUP of vis- of roeiboot voor korte activiteit op pad gaan. Op een namiddag of avond even rondje varen met kort horecabezoek: ijsje/hapje eten. Of op of aan het water een hengel uitwerpen.	F – G klasse 	Er tussen uit: even lekker tochtje maken om lekker buiten te zijn, bij te komen van de dagelijkse beslommeringen, het hoofd leeg te maken en de batterij weer op te laden. Geïnteresseerd: meer weten van de natuur en cultuurhistorie in combinatie met een sportieve activiteit Uitdaging: een uitdagende prestatie neerzetten alleen of met sportief gelijkgestemden.	Korte (sportieve) activiteit van max paar uur.	<ul style="list-style-type: none"> Steigers/damwanden met lage af- en instap voor kano/SUP/roeiboot. Strandjes/lage kades om vanaf te boarden. Vissteigers Knooppunten bordjes of naam bordjes vaarwegen Doorvaarbare vistrappen
Water recreatie Meerdaags	De 'campervaarder' of 'toervaarder'; die gelijk een camperaar, meerdaagse trektochten maakt, dagelijkse praktische voorzieningen en veelal (vouw) fietsen aan boord heeft. Vaak samen met partner of gezin op pad. In het hoogseizoen gaan ook veel gezinnen met kinderen op pad. Toenemend aantal huurders in deze groep. Veelal paar uur varen naar nieuwe bestemming en dan	Heerenveen: Cm-E klasse Achterland Heerenveen Dm klasse Akkrum/Nes Am/Az-E klasse 	Gezellig: met vrienden, familie of bekenden even paar dagen gezellig varen. Er tussen uit: voor de ontspanning lekker onthaasten op het water. Geïnteresseerd: meer weten van de natuur en cultuurhistorie in combinatie met een sportieve activiteit	2 a 3 uur varen naar een nieuw aanlegplaats en dan genieten op de plaats van bestemming. Aangenaam verblijven in en rond de haven. Wandelend en fietsend het centrum en de omgeving verkennen. Afhankelijk van de tijd en het gezelschap een museum of terrasje bezoeken. Voor sommige campervvaarders is de reis de vakantie. Ze zijn op roaddtrip en willen aanleggen en vanaf de boot wat wandelen, fietsen en eten. Daarnaast zijn	<ul style="list-style-type: none"> Goede aanlegmogelijkheden op passende afstaphoogte bij kunstwerken. Duidelijke bewegwijzering en routing van haven naar centrum/voorzieningen. Informatie wat er te doen en zien is. Overstappunten naar fiets- en wandelpaden/routes Mix van aanlegplekken: in stadse drukte en in rust van buitengebied. Goede aanlegplekken (langswal of vingersteiger) met stroom, wifi, sanitair en mogelijkheid voor dagelijkse boodschappen in de buurt. Speciale boodschappensteiger voor tijdelijk afmeren.

	aangenaam verblijven in en rond de haven of het achterland verkennen voor één of meerdere dagen.			campervaarders die kiezen (een deel) van Friesland als reisdoel en willen zich meer verdiepen in achterland en de cultuurhistorie	<ul style="list-style-type: none"> Passantenhaven als aangename verblijfspot bij voorkeur buitenruimte/groenstrook voor om buiten de boot te zitten en kinderen wat te spelen en te ravotten. Bij slecht weer behoefte aan slecht weer voorzieningen/activiteiten
Water recreatie Dagtocht	Vaak de 'sloepenvaarder' genoemd, De eigen botenbezitters die boot in nabij huis gelegen haven of achter het huis hebben. Huurders (eigen inwoners en toeristen in de regio) die dagje willen varen. Dagtocht (thema) route met onderweg horeca- en kort winkelbezoek.	E-F klasse 	Gezellig: met vrienden familie of bekenden even gezellig er op uit voor een korte sportieve activiteit. Er tussen uit: kort vaartochtje maken om bij te komen van de dagelijkse besommingen, het hoofd leeg maken en de batterij weer op laden.	Huurders maken vaak een dagtocht van circa 6 uur waarvan 4 uur varend doorgebracht. Bij voorkeur een 'vaarrondje'. Eigen bootbezitters naast dagtochtjes ook kortere vaartochtje (circa 2 uur) naar één van de omringende plaatsen.	<ul style="list-style-type: none"> Duidelijke bewegwijzering en routing van haven naar centrum/voorzieningen. Afmeermogelijkheid (zonder extra voorzieningen) dicht bij winkels of attracties en bij voorkeur direct gelegen aan horeca. Mogelijkheid voor tijdelijk afmeren voor horeca- of winkelbezoek of een boodschapje (boodschappensteiger). Langswal met lage instap of vingersteigers op sloepenhoogte. Mogelijkheid langs route voor sanitaire stop. Trailerhellingen.
Watersport	Eigen inwoners en verblijfstoeristen in nabijheid van water. Lekker een paar uurtjes zeilen, SUPpen, roeien, surfen, zwemmen, borden of schaatsen. Wedstrijdsporters die trainen en wedstrijden varen in georganiseerd verband.	E-F-G klasse 	Er tussen uit: even lekker actief buiten bezig te zijn. Uitdaging: een uitdagende prestatie neerzetten alleen of met gelijkgestemden.	Korte sportieve activiteiten van max een paar uur. Wedstrijden kunnen evenementen zijn variërend van dagdeel tot weekend of week.	<ul style="list-style-type: none"> Goede sportfaciliteiten Trailerhellingen en kraanfaciliteiten Voldoende aan- en afmeerlocaties

Bijlage 5: Waterrecreatie in en rond Heerenveen

In dit hoofdstuk geven we een korte kenschets van de waterrecreatieve componenten in en rond de gemeente Heerenveen. Via deze link [Watersport | Fryslan](#) is de interactieve watersportkaart van de Provincie vindbaar.

Ligging en vaarroutes

De gemeente Heerenveen ligt centraal ten opzichte van de beekdalen van de Linde, de Tjonger en het Koningsdiep/De Boarn. De beekdalen zijn beeldbepalend voor het landschap van Zuidoost Fryslân.

Daarnaast lopen door de gemeente Heerenveen twee belangrijke vaarroutes: de [Staande Mastroute](#) en de [Turfroute](#).

De Staande Mastroute door Akkrum kent een diverse gebruikersgroep. Enerzijds de doorgaande gasten die de Staande Mastroute volgen van noord naar zuid of vice versa. Anderzijds de lokale watersporters die recreëren op het Sneekermeer en het Pikmeer bij Grou.

Gebruikers van de Turfroute komen vanuit Friesland en vanuit Drenthe of het Weerribben-Wieden gebied. De gebruikers zijn overwegend kleine motorboten en sloepen. De kern Heerenveen is door het Heerenveens Kanaal met beweegbare bruggen ook voor grotere motorboten bereikbaar.

Heerenveen in context van vaarbestemming Noord Nederland

Heerenveen heeft een sterke relatie met ontwikkelingen in de aangrenzende regio's die inzetten op verbeteren van vaarbestemming Noord Nederland. Routes die op elkaar aansluiten en de camper- en sloepenvaarders aanspreken. Bij elkaar maken ze Noord Nederland tot een interessante vaarbestemming.

- Noordwest Fryslân zet in op Franeker als uitvalsbasis voor de Noordelijke Elfstedenvaarroute en Middelseeroute.
- Noordoost Fryslân versterkt haar positie middels Kollum Watersportdorp, elektrische vaarverbinding Bûtenfjild-Wetterwâlden en de Sûd Ie
- De provincie Groningen profileert naast Groningen Waterstad routes naar het Westerkwartier en Lauwersmeer.
- Drenthe zet met de Drentse Hoofdvaart en de vaarweg Erica Ter Apel in op de Duitse toerist die voor een langere periode komt varen.
- De Fryske Marren zet in op de potentie van het Tjeukemeer. In dit kader is begin 2019 door de Gedeputeerde geopperd dat Heerenveen aan het Tjeukemeer moet komen te liggen.
- In het coalitieakkoord van Gedeputeerde Staten is genoemd dat er een onderzoek naar verbinding tussen Lemmer – Tjeukemeer en Heerenveen gedaan wordt.



Havenlocaties en ligplaatsen

In Heerenveen, Akkrum en Aldeboarn zijn (verenigings)havens met vaste ligplaatsen. Naast ligplekken voor vaste ligplaatshouders zijn in de gemeente ook divers locaties voor passanten: watersporters die met een boot op vakantie zijn en aan boord overnachten. Passanten kunnen terecht in de verschillende jachthavens als ook aan de gemeentelijke oevers en ligplaatsen.

De jachthavens bieden voorzieningen als water, stroom en sanitair. Vuilwaterinzameling is een belangrijk aspect met name voor de (zwem)waterkwaliteit. Vuilwaterinzameling is in ieder geval mogelijk bij:

- De Drijfveer in Akkrum
- De Welle in Heerenveen

Bij de gemeentelijke ligplekken beperken de voorzieningen zich tot afvalinzameling (A) en of stroom en water (S/W)

- De Warring - Nijhaske (A)
- Herenwal/ De kolk - Heerenveen (A)
- Breedpad - Heerenveen (A/S/W)
- Ljouwerterdyk - Akkrum (A)
- It Stalt - Akkrum (A)
- Kanadeeskestrjitte - Akkrum (A).

Op twee locaties biedt de gemeente de watersporter ook sanitair

- Het Heechein in Akkrum
- Weaze in Aldeboarn

Voor passanten die graag in vrijheid met minder voorzieningen willen overnachten zijn er verschillende Marrekrite aanlegplekken in en om de gemeente Heerenveen

Overzicht gemeentelijke havens, ligplaatsen en voorzieningen

Plaats	Locatie	Haven/ oever	Aantal plekken	Voorziening	Vergoeding
Heerenveen	De Warring (Nijhaske)	Haven	12	Afvalcont. afmeerringen	geen
	Breedpad	Oever	8	Stroom/water afmeerringen	geen kadegeld wel gebruik stroom en water
	De Kolk	oever	6?	Water/afmeer ringen ?	geen
-	Heerenwal	oever	6?	Afmeerringen ?	geen
Akkrum	Ljouwerterdyk	Oever	15	Afvalcont. afmeerringen	kadegeld
	It Stalt	Oever	15	Afvalcont. afmeerringen	Kadegeld
	It Gearstalt	Oever	5		kadegeld
	Kanadeeskestr	Oever	8	Afvalcont.	Kadegeld
	Heechein	Haven	15	Sanitair, stroom en water	Kadegeld en vergoeding gebruik stroom en water
Aldeboarn	Weaze	Oever	15	Sanitair, stroom en water Afmeerringen/ palen, afvalbakken	Geen kadegeld wel gebruik stroom en water

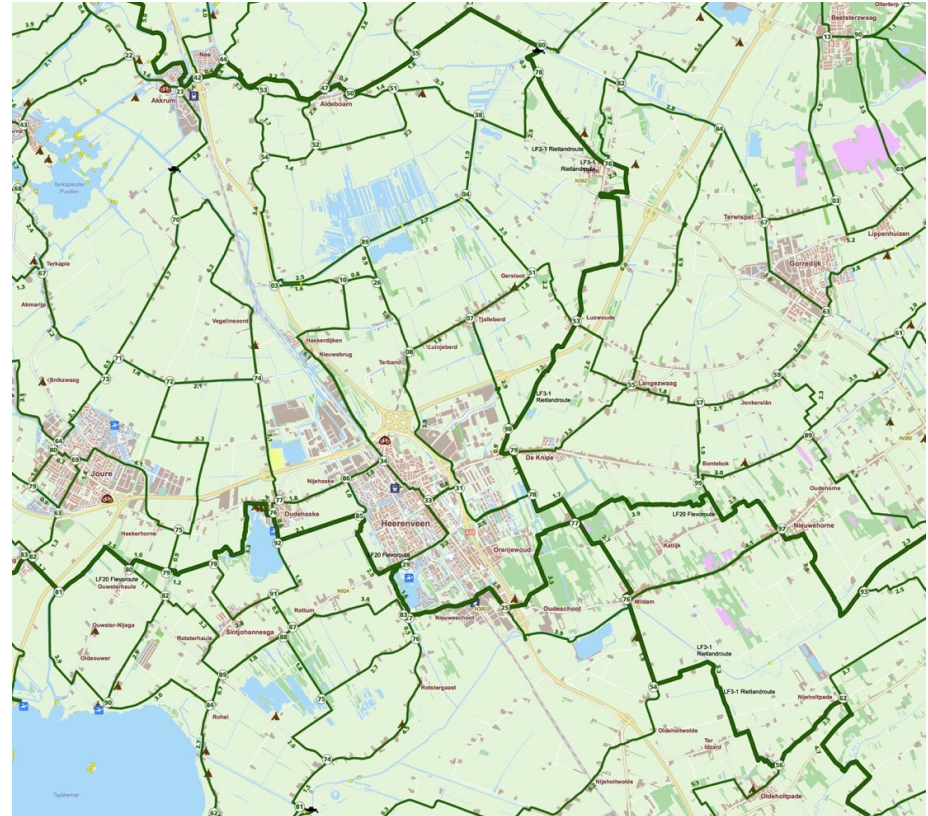
Water beleven en ervaren vanaf de kant

Naast de watersporters op het water is ook beleven en ervaren van het water vanaf de kant een belangrijk aspect van waterrecreatie. Voor zowel inwoners als toeristen biedt het “**varend decor**” een extra dimensie. Veel campings- en/of verblijfsaccommodaties en horeca bevinden zich aan het water. En ook fiets- en wandelroutes volgen het water. Terrassen aan het water zorgen voor dynamiek en reuring.

Akkrum kent een sterke water gerelateerde bedrijvigheid met campings en horeca aan het water. In Heerenveen leeft het water minder. Echter de kansen en potentie worden wel sterker gezien. Zo is een werkgroep van ondernemers actief om het water weer sterker terug te laten keren in het centrum van Heerenveen onder de noemer Feanetië.

De werkgroep Feanetië heeft aansluiting gevonden bij de TAF (Toerisme Alliantie Friesland). De werkgroep is ook aangesloten bij de G1000 Burgertop over het centrum van Heerenveen.

Heerenveen kent een uitgebreid wandel- en fietsnetwerk. Veel knooppunten liggen aan of nabij het water. Dit biedt kansen voor toeristische overstappunten en oeverrecreatie.



(Water)recreatieve bedrijvigheid en samenwerking

De gemeente Heerenveen kent zowel een grote diversiteit aan waterrecreatieve bedrijvigheid als aan samenwerkingsverbanden.

Om de gemeente op de kaart te zetten wordt samengewerkt via Heerenveen 'n Gouden Plak. Op regionaal niveau werken Toeristische ondernemers samen via het Toeristisch Netwerk Friese Wouden.

Om de omstandigheden op de wateren in en om Akkrum en Nes aantrekkelijker te maken voor watersporters en bewoners hebben Plaatselijk Belang Akkrum-Nes, Watersportvereniging AWS Eendracht, Verenigde Ondernemers Akkrum Nes (VOAN) en verschillende ondernemers een aantal jaren geleden de handen in één geslagen in het Watersportcollectief Akkrum Nes (WCAN). Het WCAN is echter op dit moment niet meer actief.

De ondernemers van de kern Heerenveen hebben zich in verschillende verbanden verenigd: zoals HOV, KHNN, HOF, Stichting Heerenveen Vitaal (sport, zorg & onderwijs).

